

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Slovenski dan

Praznik slovenske mladine, glasnik lepše slovenske bodočnosti

Sredi kanadskega poletja, sredi potovanj po modernih velecestah, preko zelenih gozdov in tihih voda počitniških pokrajin, smo spet zaslišali klic domačih glasnikov k praznovanju šestindvajsetega slovenskega dne, posvečenega slovenski mladini.

Tako smo za nedeljo 28. julija prosili Stvarnika za lepo vreme, da bi v čim večjem številu mogli prisostvovati sv. maši in kulturnemu programu na Slovenskem letovišču pri Boltonu, ki je zbirališče rojakov iz Toronta in drugih ontarijskih krajev, prizorišče Telovih procesij, eno najlepših mest, kjer se zbirajo Slovenci v poletnih mesecih. Poleg praznovanja Telove procesije Slovenski dan privabi največ obiskovalcev.

Letošnje šestindvajseto narodno zborovanje je spet zbralo rajake od Windsorja, St. Catherines, Hamiltona do Ottawe in Montreala. Bil je dan naše mladine. Krogu svetovnega leta mladine se je pridružila tudi naša. Pri jutranji sveti maši je č.g. J. Kopač v priložnostni pridigi nanizal globoke misli o problemih in preizkušnjah, ki jih srečuje današnja mladina. Slovenskega rodu otroci pa imajo še težje naloge v novem, modernem svetu, ker živijo v dvojni kulturi. Toda prav na tem položaju si morejo pridobiti dvojno duhovno bogastvo, predvsem pa utrditi katoliško miselnost, ki je bistvena slovenskemu narodu. Iz te katoliške miselnosti izvira vsa naša tisočletna kultura, naš jezik, naša književnost, naša žilavost in moč kljubovati tujim vplivom in preživljati zgodovino kot narod od časov bratov Cirila in Metoda. Starejši rod, ki mu vetrovi let in časa vsipajo belino na pot življenja, polagoma predaja prapore praznovanja narodnih idej mlajšim, z upanjem, da njih delo ni bilo zastoj.

Ni še čas pokoja. Domovina pod Triglavom kliče: Ne pozabite, da ste sinovi in hčere slovenske zemlje, da požete njene pesmi, vriskate in jokate iz slovenskega srca, ljubite, molite in častite Boga v zvesti materini govoricu, požete Mariji v slavo, ker ste rasti in živeli od otroških, mladih let v varstvu njenih cerkva, posejanih po dolinah in gričih širom domovine kot sveži šopki ljubezni in spoštovanja do vsega, kar je božjega in človeškega dostojanstva vredno.

Anica Resnik

PROGRAM

slovenskega dne v Kanadi dne 28. julija 1985. posvečen
slovenski mladini v matični domovini Sloveniji, zamejstvu:
Koroški, Primorski, Porabju in v zdomstvu.

- 1- Otvoritev slovenskega dne...
  - 2- Himni: kanadska in slovenska... poje mladinski zbor slovenske šole pri slovenski župniji Marije Brezmadežne v New Torontu. Pevovodja g. Blaž Potočnik.
  - 3- Pozdrav: slovenske dušne pastirje, goste, predstavnike kanadskih oblasti, zastopnike slovenskih verskih, narodno-kulturnih organizacij in gospodarskih ustanov...
- Po splošnem pozdravu kratek nagovor voditeljice zborovanja gospe Marta Jamnik-Sousa.
- 4- Plesna skupina "Šmarnica" voditeljice gđc. Metka Škulj in Francka Žejn-
  - 5- Slavnostni govor: gđc. Dr. Branka Lapajne..
  - 6- Branje kratkega sestavka o slovenskih narodnih vrednotah-gđc. Bernardka Jamnik..
  - 7- Simbolična vaja: Slovenka sem! Nastopa gđc. Mydi Šusteršič...
  - 8- Mladinski zbor-pevovodja g. Blaž Potočnik...
- Pesmi: 1. Sonce čez hribeček gre...
2. Potrkan ples...
3. Na planincih lušno biti...
4. Domovina pred odhodom..
- Spremljava na klavirju: g. profesor Jože Osana..
- 9- Plesna skupina "Soča" iz slovenske župnije Sv. Gregorija Velikega iz Hamiltona pod vodstvom gg. F. Jeraja in Toneta Horvata..
  - 10- Harmonika: Gđc. Erika Šajnovič iz Orillia..
  - 11- Nastop slovenske telovadne zveze, vodi g. Oskar Korew..

Slovenski dan, ki je danes že globoko ukoreninjen, takorekoč prava tradicija v slovenski zdomski miselnosti je z vsakim letom bolj zanimiv, vzpodbujajoč, življenjski...

Praznovanje slovenskega dne vključuje slovenske narodne vrednote, tradicijo, izročila, demokratično miselnost z mislijo na vse Slovence: v matični domovini Sloveniji, zamejstvu in zdomstvu.

To se je zlasti videlo na letošnjem slovenskem dnevu, šestindvajseti po številu, tokrat izrečno posvečen slovenski mladini, ki ga je pod okriljem Slovensko-kanadskega sveta pripravil in izvedel mladi slovenski rod, rojen v Kanadi.

Zborovanje je vodila ga. Marta Jamnik-Sousa, ki je, po kanadski in slovenski himni, katere je zapel mladinski zbor slovenske šole pri slovenski župniji Marije Brezmadežne v New Torontu pod vodstvom g. Blaža Potočnika, pozdravila

Letošnja karavanska zvezdnica Miss Ljubljana, Annette Kavčič (hčerka Valdija in Fride Kavčič) je s svojim prijaznim nastopom odlično predstavljala, s pomočjo župana g. Milana Vinčeca, slovenski paviljon na Metro International Caravan '85.

Konec nekega pisma

Vinko Beličič

Zdaj pa je čas, dragi France, da sklenem to dolgo pismo. Bolj malo veselega boš našel v njem. V nekem smislu je to tudi dobro: za primer, da bi se ti kdaj le oglasilo domotožje. Tvoje, moje, naše Slovenije ni več nikjer, samo še v spominih živi. Čiste rose, bele ceste, svetla obzorja, sinje nebo, bistri potoki, veselo zvonjenje čez vrtove, preko njiv in host, prijazni, smeha polni ljudje, pobožna imena krajev: samo nekaj krutih let je bilo treba in vso to Čankarjevo pa Župančičevo idilo so odnesla s sabo. Napočila je nova zgodovinska doba, nam skrajno tuja - in vendar tudi ta v božjih načrtih. V njih je bilo med drugim predvideno, da bo po vseh uradih, šolah in tovarnah, kjer se zbirajo in posvetujejo ter odločajo občani, visela na steni Njegova slika: mladostna, lepa, kakor pesem, ki je donela na začetku in bo izzvenela s pevčevim odhodom v večnost, za njo pa bo ostalo dvajset milijard dolarjev dolga; in žalujočim ostalim bo začela pohajati sapa.

Jaz upam, da je v božjih načrtih tudi Slovenija, ki bo končno imela središče in najvišjo postavbo v sebi, ne pa zmeraj stotine kilometrov daleč proč in torej izpostavljena tuji volji. Njena rešitev je biti sama na svojem in sama gospodariti s svojim - leni, nesposobni, razsipni in goljufivi bratrance naj si iz dolgov pomagajo, kot vejo in znajo. Majhna, zaokrožena, zavestna nadaljevalka svoje srednje-evropske omike, nič več kolonija, nikomur več razen sama sebi odgovorna za svoje odločitve in za svojo usodo. In bo po črti čez vse mnogotere krivde stal na Ljubljanskem gradu obelisk narodne sprave, ko nikogar „naših“ in nikogar „njihovih“, obojih prestreljenih, ne bo več med živimi. Naši potomci bojo komaj še vedeli, kako smo dolga desetletja ko na verige priklenjeni psi srepeli in renčali drug v drugega, ko sta ene razdevala sovraštvo iz grižnje vesti, druge pa maščevalnost iz bolečine. Brez te vere bi bilo najinemu rodu življenje pregrenka čaša. Ne čutiš tudi ti tako?

(Iz knjige Človek na pragu)

č. slovenske duhovnike, goste, zastopnike kanadskih oblasti, zastopnike slovenskih verskih in narodno-kulturnih organizacij, gospodarskih ustanov, prebrala telegrame in pozdrave, nato pa nagovorila zborovalce:

Dragi Slovenci, draga slovenska mladina!

Nadaljevanje na str. 3

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates
\$12.00 per year
\$1.00 single issue

Advertising 1 column x 1" \$4.20

Published monthly by Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Avenue, Toronto, Ont. M6G 2T5

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu

Glavni urednik: Vladimir Mauko Urednik za Argentino: Martin Duh

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$12, za Argentino in Brazilijo po dogovoru. Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija, Italija in druge države \$12 U.S. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

TORONTO

Iz levičarskih Naših Novin od 27. junija je razvidno, da so pristaši nove Jugoslavije v Ontario skregani. Prišlo je tako daleč, da bodo letos organizirali kar dva Kanadsko jugoslovanska dneva. Po sredi ni nič drugega kot finančni interesi društev in posameznikov. Do spora je tudi prišlo pri novi nakupljeni farmi v Halton Hills, last dveh društev, ki sodelujejo z režimom. Farmo dajo drugim naprednim organizacijam na razpolago, ako plačajo pristojbino ki se vrsti okoli \$4,000 za prireditev. Vse intervencije izseljenske matice niso nič zalegle.

DNE 13. JULIJA se je poročila Sonja Urbanč, hčerka Leje in Petra Urbanca z Ing. Scott Dykes. Čestitamo!

IZSELJENSKI piknik v Škofji Loki je nedvomno najbolj perfidna zloraba domovinskih čustev za politično propagando KPS. Organizirati veselico na kraju mučenja in pobijanja političnih nasprotnikov je višek človeškega primitivizma. Prof. Ivan Dolenc v NN od 4. julija mora biti drugega mnenja, ker ponatiskuje ljubljansko Delo, ki piknik na grobovih označuje: „Ta prireditelj je postala ena osrednjih slovenskih turističnih privlačnosti, v svetu pa si je pridobila velik ugled...“

OF V KANADI

Ob najnovšem posegu Slovenske Izseljenske Matice v zadeve kanadsko-slovenske emigracije nas prevečajo sledeče misli. Delovanje SIM in njihovih predstavnikov med nami je povsem v okviru zakonov. Vprašanje je, koliko bo uspeha? Predlagani Medruštevni Odbor (MO) je podoben revolucijski OF v ljubljanski pokrajini. Pod videzom idealnega kulturnega in narodno obrambnega dela bi v prvi fazi organizatorji neutralizirali svobodne slovenske organizacije, v drugi fazi bi pa že prišlo do političnega angažiranja za režim. Podobne poskuse smo že doživeli in jih še bomo; Partija nujno „mora“ zasledovati cilje, imeti odločilni vpliv nad vsemi

8) Delo SIM naj se nameni celotni emigraciji in ne samo režimskim privilegirancem, kot je to tako strašno očitno danes.

Današnje stanje v Sloveniji je tako, da ni upati, da bi se vse gornje upravičene želje izpolnile v doglednem času. Ni pa brez upanja računati kak pozitiven korak, ki bi nedvomno prinesel k velikemu izboljšanju današnjih odnosov med Matico in izseljenci.

Novice iz Slovenije

40 letnico prevzema oblasti so v Sloveniji skromno proslavili. Vse-plošna gospodarska kriza v državi, ki meji na klasične oblike revščine, deluje porazno. Vsa še tako spretna propaganda partije, ne pomaga več. 40 let so vladali in rezultat je obupen. Ko ni bilo prave teme, ki bi mogla saj malo vdigniti duha partiji in ljudstvu, se je režim sedaj spravil na kopico disidentov, ki so zahtevali razčiščenje, obžalovanje in zadoščenje za pokol slovenske vojske in opozicije. Kot zadnje besedo lahko vzamemo govor najvišjega slovenskega predstavnika, Staneta Dolanca. V svojem govoru na Poljanah, pri Prevaljih, je zagovarjal pokolje (tragične dogodke jih imenuje) vsled vojaške nujnosti, ker je obstajala „nevarnost napada“ na Jugoslavijo. Partijski revolucijo od l. 1941-45 imenuje narodno osvobodilno borbo, kakor to delajo zadnje čase tudi drugi zagovorniki režima. S. Dolanc, človek velike energije in spreten administrator ni močan v svoji logiki. Kot je znano, je on rekel da slovensko ljudstvo in cerkev nikdar niso bili tako svobodni kot danes. Ravno tako, ga je polomil topot, ko je povdarjal borbo proti okupatorju in molčal o revoluciji. Omenil je tudi, da narodna sprava ni mogoča zaradi tega, ker sprava med revolucijo in kontrarevolucijo ni mogoče. S takim koncem je celo govoranco o NOB o sodelovanju dela naroda z okupatorjem postavil na glavo. Privatno je ob tej priliki dr. M. Grilcu, predsedniku NSKS, močno kritiziral Žebotovo pismo v Celovškem Zvonu. Žalostno! Partija ostaja nepopustljiva tudi v tej veliki krizi; žalostno tudi za predstavnika koroške demokratske politične organizacije, da proslavlja 40 let komunistične diktature.

V popoldanskih in nočnih urah se čuje iz slovenskih gozdov zvok žag. Ugibajo, da privatniki sekajo več dreves kot je dovoljeno. Izgleda, da cvete ilegalna trgovina z lesom. Režim je v pomanjkanju kapitala praktično zaplenil ves slovenski les, ko določa ceno in malenkostno količino, ki jo sme privatnik žagati na svoj račun. Gozdni inšpektorji bi morali delati v treh izmenah in njihovo število bi se moralo vsaj podvojiti. Rešitev bi tudi bila, da se vrne les pravim lastnikom brez omejitev z izjemo kontrole narave. Tako pa bo opozicija režimu v gozdu šla naprej, inšpektorji bodo bogateji, država pa bo dobila vedno manj dohodkov.

Primorske novice

V slovenskem tisku (KG 27, 6) čujemo mnogo pritožb, da Slovenska Skupnost, edina slovenska politična stranka na Primorskem ne zastopa nobene politične ideologije. V odgovoru na to kritiko je od-

govoril Andrej Bratuž (KG 4. julij) deželni tajnik, da temu ni tako, češ, da so osnovni temelji, ki jih zastopa stranka: svoboda, demokracija, pluralizem, samostojnost. K temu bi morali omeniti, da Slovenska Skupnost v dejanjih tega mnogokrat ne pokaže in kot najbolj značilno primero naj bi nakazali popolno odsotnost vsake kritičnosti do matičnega režima. Ko po eni strani skupnost junaško zastopa slovenske pravice na Italijanski strani, ko tudi, da še spravi skupaj kritiko proti Sovjetski zvezi, na račun slovenske diktature skoraj še ni padla žal beseda. nasprotno, poslušnost partiji, - in da se s politično emigracijo ne drže nobene povezave, to dosledno izvajajo.

Koroške novice

Upokojeni profesor slovenske gimnazije v Celovcu, prof. Janko Messner, je bil na obisku v uradni Nikaragui. Ob tej priliki je v imenu koroških Slovencev podaril večjo vsoto denarja. V intervjuju v koroškem Slovenskem vestniku Messner skuša predočiti naprednost in demokratičnost nove Nikaragae. Za katoliško cerkev trdi, da je razklana na dva dela, konzervativni del, z novim kardinalom na čelu, ki je še vedno proti ljudstvu in ki ne priznava javno odklon do bivšega diktatorja Somoze, in napredni del, ki čuti in dela za revno ljudstvo. To je netočno obveščanje. V Nikaragui je novi režim radikalno levičarski, ki ne dopušča svobodnih volitev in gre nesporno po poti komunistične Kube. V zadnjem času opažamo, da se Sovjeti vedno manj navdušujejo za globalno podporo Nikaragui. Po nekkih vesteh so Sovjeti plačali za vojaške in druge pomoči že preko 500 milijonov dolarjev. Sovjetsko gospodarstvo, ki je v krizi od leta 1918, novih dragih satelitov ne prenese več. Denar je na razpolago samo za rušenje ne pa za vzdrževanje tako ustvarjenih diktatur.

xxXxx

40 let konca vojne so Korošci NT slavili kot 40 letnico svobode. Le kakšna svoboda je to? Koroška je ostala v Avstriji, koroški Slovenci pa brez manjšinskih pravic?

Glavni urednik je napisal dober uvodnik „Obletnice in mejniki“. Kot vedno daje v en in isti koš USA in USSR, češ, da obe gledata samo na lastne koristi in nič drugega. Čudno, da NSKS, ko pogumno intervirna za naše pravice, pa najde na Dunaju le ameriški konzulat, sovjetskega pa se izogibajo. Jože Wakounig poziva na konec slovenskega hlapčevanja in plazenja. Kje je ponos, o katerem samo govorimo?

Pritožuje se, da ne pride do politične diskusije o stvareh, ki so za Koroško tabu. K človeški zgodovinski zavesti spada primerni spomin dogodkov, ki so postali mejniki ali vsaj razpotja v dolgoletnem razvoju kake skupnosti. Kot vzgled J. W. postavlja Izraelce, ki so se uprli v Varšavi. Urednik se težko izneveri tem svojim idejam. ko sam ne upa omeniti dvig dobrega dela naroda proti rdeči revoluciji doma in še bolj se izneveri, ko ne omeni najbolj tragičnih dogodkov našega naroda, ki so se začeli ravno na Koroškem, ko je bila koncem maja vrnjena slovenska vojska skupaj z par sto ženami in 40 dojenčki in takorekoč vsa pokončana v Teharjih, Kočevju in Škofji Loki. V primeru s to tragedijo izvenijo razna pričevanja prisilnih izselitev Korošcev, ki so se takorekoč vsi

vrnili celo z novim prirastkom sila neprečljivo. Ta pričevanja obsegajo pet strani v NT, Vetrinjska tragedija pa ne omenijo niti v vrstici. J. Hindels je napisal dober članek, kjer argumentira, da je Austrija bila zasedena l. 1938, kar formalno drži. Dejansko pa ni nobena tajnost, da je bila Austrija globalno Hitlerju kot Nemčija sama. To je še posebno občutil slovenski narod na Gorenjskem in Štajerskem. V čast uredniku pa so intervjuji z dr. V. Inzkom in dipl. trg. Janko Urankarjem kjer je nakazan glavni vzrok propada slovenstva na Koroškem po 1945. V tej dobi je režim Korošcem ukazal umaknitev volitev, kjer bi dosegli vsaj 3 mesta za slovensko neodvisno listo. Nadaljni ukaz je bil da morajo Slovenci voliti komunistično partijo. Naši so se pred nasiljem umaknili (pištola na mizi?) voditelj dr. J. Tischler je izstopil iz Koroške vlade in iz slovenske politike za dobo onih začetnih najbolj važnih 4 let. Kot političen faktor smo Slovenci takrat zgubili bazo, ki jo nikakor ne moremo dobiti nazaj.

Sovrašstvo nima meje

Izredna prilika se mi je ponudila. Prijatelj mi je za dva dni posodil Leksikon, ki je izšel v Cankarjevi založbi v Ljubljani, v drugem, pregledanem natisu 1976. Zares lepa prilika, zato sem prijateljevo dobroto podaljšal za dva dneva. Časnikarska radovednost me je stala dve noči, da sem knjigo prelistal. Knjiga je obsežno delo z 1080 stranmi z več kot 200 panogami humanističnih in tehničnih znanosti.

Razlaga uredniškega odbora vsebuje na prvi strani imena številnih kulturnih in političnih sodelavcev, zgodovinarjev in znanstvenikov. Slovenci smo po zaslugi teh strokovnjakov dobili leksikon z 52.000 gesli svetovne in slovenske vsebine, z zemljividi, z okrog 4 tisočmi ilustracijami zelo predstavnisko in pomembno znanstveno knjigo. Uredniki so v uvodu pravilno zaključili, da leksikon ne bo zadovoljil vseh, ki ga bodo uporabljali ali pregledali.

Naslednje vrstice veljavo dejstvom, preko katerih ne more noben slovenski zdomec, najmanj svobodni slovenski časnikar.

Leksikon posveča našemu ne samo za slovensko zdomstvo, temveč za slovenski narod zaslužnemu pesniku, kritiku, literarnemu zgodovinarju in prevajalcu vseu. prof. dr. Tinetu Debeljaku samo 11 besed, slovenskemu domobranskemu pesniku Balantiču 12. Prav blizu je daljši odstavek o ruskem revolucionarju Bakuninu. V uredništvu so sodelovali mnogi znanstveniki in profesorji, znani že med dvema vojnama, med njimi dr. Kajetan Gantar, celjski profesor in moj prednik v podružnici Slovenca v Celju (1937). Vemo, da je Leksikon šel skozi cenzuro CK KPS, proti kateremu so slovenski izobraženci se pred kratkim nastopili v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Strupene roke tovarišev Ribičiča, Kraigherja in Dolanca so se stegnile tudi na to polje. Kje so imena: Mirko Javornik, Ruda Jurčec, Beliči, Gerzinič, France Dolinar, Jeza Franc, dr. R. Čuješ, dr. Ahčin, dr. Odar, Ignacij Lencek, Simčič Zorko, dr. Krivec Jože, dr. Stanko Kociper, Korošec Ivan in mnogi drugi ustvarjalni slovenski kulturniki? Uredniki prav tako niso posvetile niti ene vrstice pisatelju N. Velikonju, ki so ga komunisti obsodili in umorili. V Leksikonu pa so zapisani mnogi slovenski revolucionarji, polni krvi in sovraštva proti vsemu, kar ni komunistično. Sovrašstvo njihovo zares nima meja!

SL. S.

Slovenski dan...

Nadaljevanje s str. 1

Združeni Narodi so letošnje leto 1985 posvetili mladini imenovano: Mednarodno leto mladine! "Slovensko-kanadski svet" v skladju z oklicom Združenih Narodov, posveča letošnji Slovenski dan v Kanadi slovenski mladini v matični domovini Sloveniji, v zamejstvu: Koroški, Primorski, Goriški, Porabju in, seveda, slovenski mladini rojeni v zdomstvu po širnem svetu.

Pereči ekološki, socialni, gospodarski in narodno-politični problemi, dalje terorizem, grozote jedrske energije nakopičene v različnih atomskih bombah, nasilni družbeni prevrati, ki jih povzročajo in vodi agresivni komunizem, nalagajo tudi slovenski mladini odgovornost pri reševanju teh problemov, pri ustvarjanju lepše in pravičnejše bodočnosti, v kateri bo dostojanstvo človeka spoštovano od spočetja pa do smrti, dalje prepotrebno strpnost med poedinci in narodi, kjer bo načelo o samoodločbi narodov reševalo in urejalo medsebojne mednarodne odnose.

Tej globalni težki nalogi je poklicana tudi slovenska mladina, da s svojimi močmi in s svojim doprinosom ustvarja in utira pot k osebni in narodni svobodi in prav s tem ravnanjem k pravičnejši, lepši, človeka vredni bodočnosti!

Slavnostno slovensko besedo je za trenutek prekinila plesna skupina "Šmarnica", ki je v slovenskih narodnih nošah poživila svečanost praznovanja slovenskega dne.

Sledil je slavnostni govor mlade slovenske izobraženke, gđc. doktor Branke Lapajne:

Dolžnosti Slovenske Mladine

Letošnje leto je bilo proglašeno kot Mednarodno leto mladine. V tej zvezi sem dobila častno nalogo govoriti o dolžnostih, oziroma obveznostih slovenske mladine.

Kanadska mladina slovenskega porekla ima dve dolžnosti. V prvi vrsti, kot rojeni kanadski državljani, imate obveznost biti zvesti Kanadi in njenemu demokratskemu sistemu. V zvezi s tem morate biti pripravljeni boriti se za osebne in skupne pravice in svobodo. Če vidite, da izgubljamonekatere pravice, morate se boriti za to da se ohranijo, tudi če taka pozicija mogoče ni popularna. Brez osebne svobode, brez verske svobode, svobode govora, misli in dejanj, je človek kakor priklenjena žival, brez upanja v bodočnost.

Danes se najdejo ljudje kateri pod okriljem lepih obljub delajo, da bi vam in nam vzeli vse kar nam je najdražje, našo svobodo in morda celo naše življenje. Pripravljeni morate biti dobro presojsati, kaj vam obljublja in kaj je njihov končni cilj. Obljube so lepe in privlačne, resnica ki nas s temi obljubami čaka je pa kruta in nečloveška.

Kot mladini slovenskega porekla je vaša druga dolžnost slovenskemu narodu in njega kulturi. V tem smislu ni dosti le, da ste mogoče člani katere plesne skupine, ali pa da odgovarjate na vprašanja "Katere narodnosti ste", "Jaz sem Slovenec." Najprej je važno znanje slovenskega jezika. Jezik je najvažnejše sredstvo za razumevanje pripadnika katerega koli naroda. Brez znanja slovenskega jezika ne morete razumeti literarnih del Prešerna, Vodnika, Gregorčiča, itd., ali starih narodnih povesti in pesmi. Brez znanja slovenskega jezika ne morete razumeti duše slovenskega naroda, to kar razlikuje nas od drugih narodov. Mogoče vam je težko učiti se slovenščine. Malo truda je potrebnega. Znanje drugih jezikov nikoli ne škoduje, še manj pa znanje materinskega jezika. Po starem slovenskem pregovoru: "Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi vešjaš."

Slovenska literatura je zelo stara in bogata. Od prvih zapiskov takozvanih Brižinskih Spomenikov, prvi dokument v kateremkoli slovenskem jeziku, do Cankarja, Prešerna, Vodnika, Gregorčiča, Jurčiča, Levstika, itd., smo Slovenci dosegli spravit naš jezik na isto višino z drugimi evropskimi jeziki. Neznanje slovenskega jezika zapre vrata k razumevanju teh literarnih del. Proti koncu 19. stega stoletja je bila nepismenost pri Slovencih najnižja na svetu. V istem času je Mohorjeva družba, po nekaj desetletjih delovanja, izdala vsega skupaj več milijonov knjig. Vsaka družina, kmečka ali meščanska, je imela nekaj izvodov Mohorjevih knjig. Povprečno so Slovenci čitali štirikrat več knjig po osebni, kot Angleži. Tak rekord lahko tolče malokateri drugi narod.

Kakor literatura, je tudi slovenska zgodovina malo znana v tujini. Razen kratke dobe, od naselitve smo Slovenci bili pod vplivom oblasti tujih narodov. Zaradi tega je potem tudi naša zgodovina izgubljena in vmešana v zgodovino Bavarcev, Frankov, Habsburžanov itd. Če je omenjena slovenska zgodovina, je običajno omenjena samo mimogrede. Ko sem raziskovala za mojo dizertacijo o Trubarju in Slovenski Reformaciji, sem našla samo en odstavek v neki angleški knjigi o Reformaciji in še ti podatki niso bili točni.

Za tako majhen narod, kakor smo Slovenci, smo v naši zgodovini veliko dosegli in doživeli. Naši rojaki so dostikrat dosegli slavo, ampak pod okriljem drugega naroda. Še danes, ko kakšen drug narod šteje naše znanstvenike za svoje, svet ne ve, da so to Slovenci oziroma slovenskega porekla.

Koliko ljudi ve, da je škof Jurij Slatkonja, prvi redni škof Dunaja, bil Slovenec. Ali pa da so: Dr. Joseph Stefan, svetovno znani fizik, Johann Puch (Janez Puh) industrijalec in proizvajalec koles, motorjev in avtomobilov, ter Dr. Frederic Pregl, Nobelov nagrajenec v kemiji in oče mikro-analize, bili Slovenci. Lovrenc Košir (Laurenz Koschier) oče pošne znamke, ali pa Janez Žiga Popovič, slavljn kot "ustanovitelj visoko-nemškega literarnega jezika" sta bila Slovenca. Koliko vedo, da je Graf Georg Leo von Caprivi, prvi nemški kancler za Bismarkom, bil potomec slovenske družine iz Koprivnika. Koliko jih ve, da je Janez Vaikard Valvasor bil član slavne angleške "British Royal Society", da je Filharmonska akademija (Academia philharmonicorum), ustanovljena v Ljubljani leta 1701, najstarejša v Evropi, ali pa da je slovenščina še celo kratak čas bila govorjena na Habsburškem dvoru. To je samo nekaj primerov, lahko bi omenila še več.

Čez tisoč let smo Slovenci bili udeleženi pri vseh važnih zgodovinskih dogodkih, doživeli smo pa tudi stvari popolnoma zase.

Kurent (odlomek)

Ivan Cankar

Človek roma po slovenskih deželah, malodušen klone glavo in žalostno je njegovo srce. Narod, enkrat blagoslovljen, devetkrat obsojen, kako si živel, kaj si doživel? Tvoja dolga povest je o siromaku betežnem, ki vstaja, vstati ne more. Kolikor je dolin in kotlin po teh lepih deželah, ne držale bi vse tiste krvi, ki je bila tod prelita; in koliko je bo še prelite! Komaj si stopil na svet, si bil, ti narod suženjev, suženj med narodi. Otrok si bil, pa že suženj! Psovka ti je nauk delila, palica ti ga je vtepala. Suvali so te od vseh strani; očimi in mačehe, botri in botrice. Časih si zajokal, časih si omahnil, ves truden, časih pa si tudi planil. Ali komaj si planil, so te podrli na tla, zvezali so te še tesneje in celo usta so ti zaklenili. V curkih je tekla kri iz tvojih žil, napojila je zemljo za več klafter globoko; zato je ta zemlja rodila; in kadar si jedel sužnji kruh, si jedel sam svoje meso in pil svojo kri. Močan si, o slovenski narod! Tisoč in pet sto let krvaviš, izkrvavel nisi! Narod mehkužnik bi dušo izdihnil, še sveče bi mu ne žgali, še bilj bi mu ne peli - ti pa, tisočkrat ranjen, v trpljenju utrjen, ti komaj zmaješ z rameni pod težko sovražno pestjo in praviš: „Nikarte! Ta burka je stara že tisoč let!“

Tako roma človek, premišljuje, in zmerom bolj je malodušno njegovo srce.

Koliko ljudi ve, da smo Slovenci imeli prvi demokratski način voljenja vladarja, to je ustoličevanja karantanskih vojvod, obred kateri se je vršil na knežjem kamnu na Gospo-svetem polju blizu Celovca. Vsi polnoletni Slovenci so imeli pravico glasovati za vojvodo, kar razlikuje Karantanijo od takozvane grške demokracije. Pri starih Grkih - so imeli pravico glasovanja samo ljudje, kateri so imeli določeno količino zemlje. Pri Slovencih taka omejitev ni obstajala. Ko je sprejel svojo oblast, je vojvoda obljubil, da bo pravičen, da bo ostal zvest pravi veri ter bo skrbel za deželo in njeno prebivalstvo. Danes je na plošči ob knežjem prestolu ustoličevanje karantanskih vojvod opisano tako, da čitalec lahko misli, da je bil to stari avstrijski običaj. Obred ustoličevanja, ki sta ga opisala Aeneas Silvius Piccolomini, poznejši papež Pius II, in francoski filozof Jean Bodin v njegovi *Les six livres de la republique*, je bil Thomasu Jeffersonu poznan, ter je verjetno vplival na njega, ko je pripravil njegovo "Declaration of Independence."

V srednjem veku, več kot dvesto let, smo Slovenci živeli na meji vzhodnega sveta, zadnja obramba proti turškim napadom. Ta doba, ko so Turki napadali in ropali nase ozemlje, je pustila svoj znak. Še danes se lahko vidijo cerkve z visokimi zidovi na samotnih gričih, zidane za obrambo in zatočišče.

V času kmečkih vstaj smo tudi Slovenci imeli naš "Boj za staro pravdo", poizkus zmanjšati težko tlako, katero so morali kmetje plačevati. Leta 1713 se je izvršil v Evropi zadnji kmečki punt, tako imenovani Tolminski punt. Ta dogodek je zelo pomemben ker so se tolminci uprli samo goriškimi grofom in gosposki, proglasili pa njihovo zvestobo cesarju. Vsi prejšnji punti ali kmečke vstaje v Evropi so bili zoper vso oblast.

Doba Protestanske Reformacije, katera se je pri Slovencih začela v prvem desetletju po prvotnem delovanju v nemških deželah, je za nas zelo pomembna. Protestantizem se je za kratak čas sorazmerno daleč razširil po slovenskem ozemlju. Zavrtnjena od protireformacije in iztrebljena iz slovenskih dežel, reformacija nam je še vedno poklonila velik dar, prve slovenske tiskane knjige. Trubar in njegovi sodelavci so pripravili in izdali več kot petdeset knjig. Od prvih poizkusov, Abecedarium in Katechismus, do prevoda celega svetega pisma, so reformatorji uspeli dvigniti slovenski jezik, od jezika kmetov do literarnega jezika. Ta literarni uspeh je dal novo vospodbudo in je osigural, da je slovenščina obdržala svoje mesto med drugimi evropskimi literarnimi jeziki.

Naslednji pomembnejši dogodek v slovenski zgodovini je bil ustanovitev Ilirske Province. Če tudi ta doba ni trajala več kot štiri leta, do Napoleonovega poraza leta 1813, je ta kratak čas dal spodbudo slovenski narodni zavesti, tako, da so Slovenci 1848-tega leta proglasili narodni program "Zedinjena Slovenija." Šele po prvi svetovni vojni se nam je uresničila ta želja, toda brez pomembnih delov Koroške in Goriške Slovenije.

Tisoč let pod tujo, nemško oblastjo ni moglo uničiti slovenske narodne zavesti, jezika ter kulture. Da smo uspeli obdržati to, se čudijo tuji akademiki in znanstveniki. Upamo, da bomo v naslednjih tisoč letih uspeli obdržati našo bogato kulturno in literarno dediščino. Veliko je odvisno od Vas in Vaših otrok.

Med nami so danes ljudje kateri radi verskega, političnega ali osebnega prepričanja, zaradi principov, so zapustili vse kar so poznali, dom, starše in domovino, in se podali v neznan tuji svet. Ljubezen do slovenskega naroda jih je vodila, da so obdržali materinski jezik in si ustvarili majhen kotiček stare domovine v novi domovini. Nepozabljeni so pa tisti, kateri so izgubili vse, življenje v boju za dom, narod in Boga. Bili so žrtve izdajstva in jim ni bilo dano uresničiti življenskih načrtov. Vaša dolžnost ostane vedeti, da se niso žrtvovali zastonj.

Ste pripravljene boriti se za to, da se svoboda v tej kanadski ozemlji ohrani. Ste pripravljene ostati zvesti principom brez katerih noben razumen človek ne more biti. Nekoč mi je nekdo rekel, da se od principov ne da živeti. To je res. Principi vas ne bodo obogatili, ampak brez principov pošten človek ne more živeti.

Naj zaključim z besedami škofa Antona Martina Slomška:

"Ne bodi vas sram, da ste Slovenci. To naj bo naša čast. Vedimo se tako, da bomo vse časti in hvale vredni pred Bogom in pred ljudmi. Slaba navada Slovencev je, da se svojega rodu sramujejo in slovensko govoriti nočejo. Nikarte tuga, ljubite svoj narod, spoustujte svoj jezik.

Med vsemi jeziki mora biti Slovincem naš materin jezik najljubši."

Nadaljevanje na str. 4

Slovenski dan

Nadaljevanje s str. 3

Po slavnostnem govoru pa je gđc. Bernardka Jamnik prebrala kratek sestavek o slovenskih narodnih vrednotah:

SLOVENSKI DAN

PRAZNIK SLOVENSkih VREDNOT

Slovenske vrednote, bistvene oznake, ki že tisoč let in čez ohranjajo naš narod, so v glavnem naslednje:

- slovenski jezik;
- katoliška vera, urejevalka in vodnica našega zasebnega in javnega slovenskega narodnega življenja;
- osrednja slovenska misel, vseslovenska narodna zavest, ki s pomočjo krajevnih posebnosti spontano in neprisljano uravnava in vodi celotno narodno življenje;
- slovenska zgodovina;
- slovenska državna miselnost z vrojenim demokratičnim političnim procesom, katerega so slovenski komunisti med zadnjo svetovno vojno s svojo, po kominterni slovenskemu narodu vsiljeno neosvobodilno komunistično revolucijo, onemogočili, po vojni pa popolnoma odpravili;
- bogata slovenska kulturna dediščina, ki nas Slovence po svoji izvirni ustvarjalni izrazni sili, uvršča v vrsto drugih kulturnih narodov;
- zakoreninjene, slovenskemu narodu svojstvene in zavestne navade;
- čut skupnosti in medsebojne povezanosti;
- slovenska zemlja, v kateri so vse narodne vrednote globoko zakoreninjene in ljubezen do nje..;
- vrojena, splošna, vseslovenska pripravljenost braniti to skupno prepričanje, živo zavest, te skupne slovenske narodne vrednote, tudi svetinje imenovane!

Vse te slovenske narodne vrednote pa povezuje in predstavlja slovenska narodna zgodovinska zastava: bela, modra, rdeča....-brez rdeče peterkrake komunistične zvezde!-, ki je zunanji, viden, trajen in neoziraje se na morebitne narodne zgodovinske prelomnice, družbeno-politične prevrate in spremembe, nespremenljiv simbol vseh slovenskih narodnih vrednot, slovenske narodne bitnosti, vsestranske narodne rasti, narodnega hotenja, narodnega ponosa in upanja na lepšo, pravičnejšo bodočnost slovenskega naroda.

Te žive slovenske narodne vrednote so naš narod od naselitve sem reševale, krepile v naši narodno-kulturni, gospodarsko-politični rasti in bodrile v naši borbi po svobodi in neodvisnosti.

Življenjska moč teh narodnih vrednot bi se morala z vsakim mladim slovenskim rododom okrepiti in izbirati take življenjske pogoje, v katerih bi nemoteno rastle, našle zaščito, dajale pobudo in slovenskemu narodu gojile upanje na lepšo bodočnost v svobodi.

Slovenski narod je v preteklosti veliko trpel. Trpljenje ga je utrdilo, zato bo preстал tudi sedanjjo preizkušnjo in izšel iz nje izčiščen, okrepljen, narodno zaveden...!

Vsakoletno praznovanje slovenskega dne naj nas vse neprestano opominja, spodbuja in navaja, da bomo vsak zase in vsi skupaj resno mislili o slovenskih vrednotah, kaj vse moramo napraviti, da jih oživimo in poživimo, da bodo zopet krepile vsestransko slovensko narodno rast...!

.....

Temu, vsebinsko bogatemu sestavku je sledila simbolična vaja: Slovenka sem, dalje pesmi Mladinskega zbora, izvajanja plesne skupine "Soča", glas harmonike v spretnih rokah mlade gđc Erike Šajnvičeve. Program Slovenskega dne pa je zaključila Slovenska telovadna zveza.

Lep dan je bil, vreden, da si ga vtisnemo v spomin in da ravnamo vsi skupaj po napotilih, tako jasno izrečenih na letošnjem slovenskem dnevu

Udeležene

MESSAGE FROM THE PRIME MINISTER

MESSAGE DU PREMIER MINISTRE

I am delighted to send my warmest greetings and sincere best wishes to the members of the Slovenian community of Toronto on the occasion of the 26th Slovenian Day dedicated this year to the youth of your community.

One of the strengths of the Canadian social fabric is the degree to which the many groups which make up our cultural diversity maintain their individual characteristics while at the same time contributing to a strong and harmonious Canada. Our country has grown and prospered largely due to the fact it made welcome men and women from all parts of the world. These people joined together in a common cause -- to make Canada their home -- and it is their skills, hard work and vitality which have created a flourishing and vibrant country.

Canadians of Slovenian origin have contributed to this prosperity and the members of your community can be proud of the role they have played in Ontario's history and in her future. On behalf of the Government of Canada, I congratulate the Slovenian Council of Canada for its many cultural contributions to our Canadian heritage. May you have every success in meeting the challenges of the future.

Brian Mulroney

OTTAWA
July 28, 1985

Draga slovenska mladina v Kanadi!

Sredi prijetnega kanadskega poletja vsi Slovenci, živeči ob Srebrni reki, Vam pošiljamo iz daljne in zimske Argentine tople in prisrčne pozdrave!

Kot Vam je gotovo znano, tudi v Buenos Airesu praznujemo vsako leto na belo nedeljo Slovenski dan v istem duhu, ki prešinja Vaše današnje srečanje: spoštovanje slovenske narodne tradicije, zvestoba demokratičnim vrednotam, povezanost in solidarnost med vsemi Slovenci razpršeni širom sveta.

Letošnje leto je mednarodno leto mladine. Stari slovenski rek pravi: "Na mladih raste svet." Pred nami se odpira nov svet. Od mladih generacij je odvisno, da bo ta obetajoči svet - civilizacija ljubezni. Globoka ljubezen do visokih idealov, do svobode slovenskega naroda in zvestoba do slovenske tradicije in izročil naj bi vodile življenje slovenske mladine v upolni in napredni kanadski državi.

Kot "slovo" naj velja iskreno vabilo vsem kanadskim Slovincem, ki imate priložnost, da nas obiščete v Argentini. Tukaj Vas bomo sprejeli z odprtimi rokami in z vso slovensko gostoljubnostjo - še posebno prisrčno dobrodošla slovenska-kanadska mladina. Bog Vas živi!

Kotica Culjati

TORONTO JUL 21 1985 EST

CRAIDA

CROSS VIA TELETYPE UNIT DATED 08/08/85

CROSS TO 1700 020

CROSSING 08/19 21 1104

CROSSING 08/19 21 1104

CROSSING 08/19 21 1104

TO: P. Culjati

CALLS LEFT

CROSSING 08/19 21 1104

FILE: (MAG) DELIVER TEL

PETERPAVLIN 28 DANERON AVE WILLOWDALE ONT CANADA M2N 1G9 TEL 322-5333

POZDRAV VSEM K SLOVENSKEMU DNEVU LELA IN FRANK

Vsem udeležencem, predvsem slovenski mladini, kateri je posvečen letošnji, šestindvajseti Slovenski dan, ki ga prireja Slovensko-Kanadski svet na letovišču pri Boltonu 28. julija - se v duhu pridružujejo iz Evrope tudi naslednji rojaki z najboljšimi željami, voščili in pozdravi ter kličemo: Bog živi slovensko mladino kjerkoli živi in misli slovensko! Podpisani: Kassl Peter in Hanzi Trmažič v imenu slovenskih koroških dijakov; Dr. Bratuž Andrej, deželni tajnik slovenske skupnosti - Gorica; Levstik Vinko, hotelir; Vinko Beličič, pesnik in pisatelj; Dr. Šah Maks, profesor iz Trsta; Martelanc Saša, časnikar, pisatelj in napovedovalec slovenskega radia - Trst...; Vladimir Mauko, urednik Slovenske države, trenutno na obisku med zamejskimi rojaki na Koroškem, Goriškem in Tržaškem....

Palace Hotel Gorizia

Office of the
Prime MinisterCabinet du
Premier ministre

July 22, 1985

Our File: 5190 101

Mr. Peter Pavlin
Chairman
Slovenian Council of Canada
618 Manning Avenue
Toronto, Ontario
M6G 2V9

Dear Mr. Pavlin:

On behalf of the Right Honourable Brian Mulroney, I wish to thank you for your letter of July 2, 1985.

I regret to advise that Mr. Mulroney will not be able to attend the Slovenian Day Celebration on July 26th, 1985. I hope you will understand that the demands on the Prime Minister's time are great and his current agenda will not allow any additional commitments.

However, a special message from the Prime Minister has been forwarded for the occasion.

Sincerely,

Lee S. Richardson

Lee S. Richardson
Director of Scheduling

Obisk iz Kanade

Od 10. julija do srednje avgusta se mudi med nami glavni urednik mesečnika »Slovenska država« Vladimir Mauko. List izhaja v Torontu, Kanada.

V Mauko je prišel v Evropo predvsem z namenom, da obišče rojake v zamejstvu na Koroškem in Primorskem. Tako se je v Celovcu srečal z ravnateljem tamkajšnje Mohorjeve družbe dr. Janezom Hornböckom in enim od urednikov verskega glasila »Nedelja« Hanzijem Tomažičem. Obiskal je tudi večino maturantov, ki so bili pred štirimi leti v Torontu. Gostoljubje je užival pri družini Kassl. Obiskal je 21 krajev od Beljaka do Pliberka, bil pri proštu Fr. Brumniku v Dobri vasi, pri prof. Goršetu v Svečah, pri g. Vinku Zaleteu v Vogrčah ter poromal v Vetrinju in Gospo Sveto.

Na Goriškem je bil gost prijatelja Vinka Levstika v njegovem Palace hotelu. Ustavil

se je na uredništvu našega lista in se srečal na Travniku po nedeljski službi božji s predstavniki političnega in kulturnega življenja v Gorici, med drugimi z dr. A. Bratužem.

Sestal se je tudi s tržaškimi rojaki prof. V. Beličičem, dr. Maksom Šahom in časnikarjem S. Martelancem. Zanje je priredil V. Levstik prijetno večerjo v slovenski kraški restavraciji.

V Mauko je obiskal tudi kraje, kjer je preživljal leta begunstva v Italiji, predvsem Senigallio, kjer je grob njegovega sinčka. Povsod pa je razlagal cilje lista »Slovenska država«, ki izhaja že 36 let in ga on urejuje 27 let. Razgovarjal se je o možnosti, da bi list prihajal tudi v naše kraje.

KATOLIŠKI GLAS

8. avgusta 1985

July 18, 1985

Mr. Peter Pavlin
Chairman
Slovenian Council of Canada
618 Manning Avenue
Toronto, Ontario
M6G 2V9

Dear Mr. Pavlin:

On behalf of the Right Honourable John Turner, I wish to acknowledge receipt of your letter of July 2, inviting Mr. Turner to be your guest of honour at the 26th Slovenian Day in Ontario on Sunday, July 28, 1985.

As we informed your office, Mr. Turner is unfortunately unable to accept your kind invitation, due to previous commitments.

I was unable to find a representative from the Liberal Party, because Members of Parliament have returned to their constituencies for the summer recess of the House of Commons.

I have, however, made arrangements for a message to be sent to you, at Mr. Turner's request.

Yours sincerely,

Yvan Legault
Special Assistant

Minister of State
Multiculturalism

Ministre d'État
Multiculturalisme

The Honourable

L'honorable

Jack B. Murta

July 23, 1985

Mr. Peter Pavlin
Chairman
Slovenian Council of Canada
618 Manning Avenue
Toronto, Ontario
M6G 2V9

Dear Mr. Pavlin:

I wish to thank you sincerely for your kind invitation to the 26th Slovenian Day celebration, dedicated to the youth of the Slovenian community. I regret that prior commitments prevent my being with you. I would like to take this opportunity to convey my best wishes and congratulations to the organizers of this anniversary celebration, focussing on the role of our youth in the preservation and advancement of their cultural inheritance within the framework of the Canadian multicultural mosaic.

Multiculturalism is part of what it means to be Canadian. It extends far beyond the minority experience; it is indeed the Canadian experience -- part of the fabric of our nation.

I have a vision of Canada, a vision that all cultural groups can enjoy the tremendous opportunities provided by this great country... a multicultural Canada where all people, regardless of cultural backgrounds, can participate and share equally.

As Minister of State for Multiculturalism, I congratulate you on your celebrations. I offer you my best wishes for a resoundingly successful day!

Yours sincerely,

Jack B. Murta

THE SENATE OF CANADA

LE SÉNAT DU CANADA

Hon. Stanley Haidasz
Toronto - Parliadales
(416) 892-2713

213-15 East Bloor
Ottawa, Ontario
K1A 0A4

July 22, 1985.

Mr. Peter Pavlin,
Chairman,
Slovenian Council of Canada,
618 Manning Ave.,
Toronto, Ont.
M6G 2V9

Dear Mr. Pavlin:

I wish to acknowledge receipt of your recent letter inviting me to attend the 26th Slovenian Day celebrations to be held on July 28, 1985.

In view of a previous commitment I regret that I shall not be able to be with you at this time. However, I should like to thank you for your kind invitation and convey through you to all the guests and participants on the occasion of the 26th Slovenian Day my warm greetings and best wishes for a successful event.

I join with you in a genuine salute to your youth, congratulating them for their efforts in the preservation of their cultural inheritance, and encouraging them to develop it further in the framework of the Canadian multicultural policy, sharing its benefits with our fellow-citizens.

Yours sincerely,

Stanley Haidasz, P.C., S.P.D.

To je besedilo napisal v čitalnici Mohorjeve v Celovcu ki so jo izročili ta mesec javnosti:

1959 — 1984

Od petindvajsetletnici smrti ljubljanskega škofa
Dr. GREGORIJA ROŽMANA

„Zgled sem vam dal“,

da bi tudi vi: svoj narod do konca ljubili,
za brate križ nosili, sovražnikom odpustili,
Marijo kot mater častili, skozi viharje vero ohranili
in ob smrti plačilo križa dobili.

1883 — 1959

Družba sv. Mohorja v Celovcu posveča to čitalnico velikemu koroškemu Slovincu, ljubljanskemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu, ki je vzel na svoje rame celotno težo križa, ko je dosledno branil vero in krščansko tradicijo svojega naroda pred navalom brezboštva in se hvaležno spominja vseh rajnih in živih dobrotnikov v USA, v Kanadi, v zdomstvu, zamejstvu in na Koroškem, ki so po drugi svetovni vojni s svojimi darovi velikodušno pomagali obnoviti in graditi našo že nad 130 let staro Družbo sv. Mohorja.

Pliberk - Vetrinje - Gorica - Trst

O največjem genocidu po zaključku vojne v Pliberku ni še točnih podatkov. Znale so podrobnosti predaje, manj se ve o številu in prostorih mučenja in likvidacij. Angleška vlada še do danes ni začela preiskave, kdo je z njihove strani odločil in odobril ta težak prekršek proti prirojeni človeški pravici političnega azila. Anglija ne samo, da ni uvedla preiskave proti sedaj znanim izvršiteljem zločinske predaje temveč jih je celo postavila v parlament, v lordsko zbornico in celo na mesto Kanadskega guvernerja. Hrvaška diaspora se lepo spominja svojih posebno v vsakoletni komemoraciji v Ljubljani pri Pliberku. Pri njihovih komemoracijah na žalost manjka slovenska prisotnost.

Pliberku po številu, ne pa po grozoti sledi Vetrinje. Za to slovensko tragedijo so znane vse podrobnosti predaje, mučenja in likvidacij. Partija je priznala zločin in ni več daleč čas, ko bodo ljudje mogli obiskat kraje mučenja in likvidacij. S strani Anglije smo prišli do faze priznanja tega straš-

nega zločina predaje, manjka še javno obžalovanje in tudi povračilo neke saj simbolične odškodnine.

Le malo se pa piše o tragediji Gorice, Trsta in Koroške v dobi Jugoslovanske okupacije. OZNA je v maju in juniju 1945 odvela 130 Avstrijcev, 2000 Italijanov in Slovencev iz Gorice in 4000 iz Trsta. Za Avstrijce je dokumentarno dokazano, da so bili likvidirani (99) v Sloveniji. Velik spomenik tem žrtvam, v sramoto SFRJ stoji in pričča ob cesti Celovec - Velikovec. Slovenski manjšini v Avstriji ta sramota ni bile potrebna!

V Gorici in Trstu ja OZNA s pomočjo italijanske partije izbrala žrtve bolj iz antikomunističnega vidika kot nacionalnega. Teh 6 tisoč žrtve so pokončali v Trnovskem gozdu in v kraških jamah.

Ena taka jama se nahaja v današnji Italiji pri Basovici. Italijani so bili presentljivo molčeči radi teh žrtve. Razlog bi mogel biti v tem, da je bilo to vzeto kot nekaka logična poravnava računov. Italijani so zatirali slovensko manjšino od 1. 1921 naprej, potolkli so v ljubljansko

ski provinci na tisoče nedolžnih Slovencev, poleg pa imeli številna koncentracijska taborišča, zloglasni med njimi otok Rab s 3800 mrtvimi. Po mnenju mnogih je bilo to taborišče slabše kot Dachau! narodni odnosi, ki jih niso hoteli motiti. Slovenskemu narodu, ki je posredno prizadet, to komunistično krvoprelitje ni v čast. Bil je konec vojne in revolucije, „krivce“ bi morali postaviti pred redna sodišča! Radi teh žrtve je bilo naše stališče za povrnitev naših zemlja zedinjeni Sloveniji otežkočeno in bo tako tudi v bodoče.

Za 40 letnico te tragedije pa so Italijani začeli o tem pisat. Na Bazovici pred jamo stoji ogromen spomenik tem žrtvam in kažipot do jame začena s številnimi kažipotmi vse od tržaškega kolodvora! Slovenska upravičena borba za ohranitev ima svoj simbol na Bazovici, kjer stoji spomenik štirim junakom, ki so bili tam ustreljeni. Ta borba je za bodočnost silno oslabljena, ker samo nekaj sto metrov od našega spomenika štirim, stoji italijanski spomenik njihovim žrtvam, skoraj tisoč po številu.

Novice iz SFRJ

Nobena tajnost ni, da je Jugoslavija zgled, kjer ne vladajo zakoni, pač pa ljudje na oblasti. Prva desetletja se je v ustavi in zakonih moglo celo zaslediti neko zakonitost. Počasi pa so celo zakone in ustavo napisali iz vidika oblastnega monopola KPJ. Vendar je celo v današnji ustavi ostalo formuliranih dokaj človeških in političnih pravic, ki se jih pač enostavno ne da pogojiti monopolu partije. Ena taka pravica je SVOBODA VERE, vsak državljani je prost biti veren in da lahko izpolnjuje verske dolžnosti. V posmeh tej ustavni pravici pa je CK SKH (Hrvaška partija) letos junija izdala pismeni dokument v katerem določa, da vernikom enostavno ni mesta v partiji. Specifično še posebej naglašajo, da se komunist ne more poročiti cerkveno, ne sme biti prisoten na cerkveni slavi (proščenje), ne sme poslati otroke k verouku, duhovnik mu ne sme blagosloviti hiše, njegov otrok ne sme biti krščen in on ne more biti boter ali pričča pri cerkveni poroki. To kršenje ustavnih pravic bo v SFRJ trajalo vse do trenutka ko bo partija sledila zgledu Albancev, ki so vero ustavno prepovedali. Vprašanje je seveda,

ako bodo zato še imeli priliko. Kriza se z bliskovitostjo bliža svojemu višku.

Jugoslovanske ladjedelnice delajo z vso paro za inozemstvo, predvsem prodajajo ladje Sovjetom in drugim deželam vzhodnega bloka. Ladjarji pa kupujejo ladje na zapadu za dragocene devize. Kljub vsemu je povprečna starost trgovske mornarice že 17 let. Ta gospodarski nesmisel je v silno škodo gospodarstva in traja že nad 10 let. (Piccolo 28. 3.)

Porazna ekonomija, tako komentirajo razvoj ekonomije v prvih 4 mesecih t. l. Inflacija je za obdobje 12 mesecih, vključno april 1985, dosegla neverjetno stopnjo 85% na leto. Kljub vsem omejitvam je eksport v 1985 padel za 7% globalno in 11%1 vis-a-vis zapadu. Import se je pa nenadoma dvignil za 22%, tako, da je export pokrival samo 72% importa, dočim je lani v tej dobi pokrival 95%. Torej namesto boljšanja krepko poslabšanje. Pogajanja za refinanciranje dolgov so na dnevnem redu. Vse tako kaže, da obstoječi politično gospodarski sistem ne bo našel izhoda iz globoke krize. Večji naslon na vzhodni blok še posebej na Sovjetsko zvezo postaja za režim, ki se hoče držati na oblasti

Draga '85

Vsa predavanja bodo letos na Opčinah v parku Finžgarjevega doma, ob slabem vremenu pa v dvorani. Program:

Petek 30. avgusta: ob 17. uri predstavitev sodelujočih; ob 17.30 predavanje: »Stideset let slovenskih daljav in bližin«.

Sobota 21. avgusta: ob 16. uri slovesno odprtje, nato predavanje: »Slovenija konec 20. stoletja«.

Nedelja 1. septembra: ob 9. uri v parku nedeljska služba božja; ob 10.30 predavanje: »Med Getsemanijem in Taborom. Utrip vesoljne in slovenske Cerkve«; ob 16.30 predavanje: »Duma 1985«.

pa četudi za ceno splošnega obubožanja je neizbežen. Vzhodni sovjetski sateliti kažejo pot, ker nimajo deviz za nakup surovin in še posebej olja in plina se vse bolj vežejo na SZ, ki pa postaja bolj zahtevna pri kvaliteti in rokih dobave.

Milka Planinc, predsednik vlade SFRJ je ob priliki obiska v USA, dne 19. maja 1985, podala sledečo izjavo Gd. David Binderju od New York Times: „Zaradi težkega ekonomskega stanja je Jugoslavija, je ta prišla do točke, da ljudje tega ne bodo več tolerirali“. Z drugimi besedami: Planinčeva se boji, da bi se ljudstvo dvignilo. Pa naj kde reče, da samo emigranti kritizirajo!

Kakšno bodočnost hočemo in zakaj?

O bodočnosti slovenskega naroda v samostojni slovenski državi smo Slovenci pričeli razmišljati in razpravljati pravzaprav zelo pozno. Od časa naselitve naših prednikov na sedanjem etničnem slovenskem ozemlju je namreč minulo že več kot tisočštiristo let pa se od zatona zadnje slovenske kneževine, Koceljeve in Pribinove Panonske Slovenije, in vse do druge svetovne vojne nismo zavedli, da bi naš narodni obstoj v bodočnosti prav gotovo mnogo bolj zavarovali v samostojnosti kot pa v odvisnosti. Tako je s potekom stoletij v odvisnosti od tujcev, čeprav v državi, ki so jo naši predniki pomagali organizirati in ohranjati, iz naše narodne psihe izginjal spomin na davno državnost, naše strnjeno naseljeno ozemlje je bilo razdrobljeno na dežele, prej enotni slovenski narod pa se je začel deliti na Kranjce, Korošce, Štajerce itd.; Slovenije kot upravne enote ni bilo več in tudi ne slovenskega naroda. Ta politična razdrobljenost je bila vzrok, da je slovenski narod kot celota bil odrinjen oziroma izločen iz zgodovinskega dogajanja v Evropi, zato v evropski zgodovini ni mogel biti aktivno navzoč, se ni mogel uveljaviti; slovenski narod vkljub svoji skoraj tisočpetstoletni zgodovini še ni dosegel stopnje zgodovinskega naroda. Nikdar namreč ni nastopal v lastnem imenu, ker mu lastno ime med narodi more dati edinole lastna narodna država.

Slovenec je morala zadeti katastrofa kot je to bil razpad kraljevske Jugoslavije, države, ki so vanjo že pred njenim nastankom slepo zaupali. Šele po razkosljanju Slovenije spomladi 1941 so Slovenci spoznali, da je vse hvalisanje in napihovanje legendarne srbske vojske in sklicevanje na njena junštva od kosovske bitke leta 1389 pa do preboja fronte pri Kajmakčalanu ob koncu prve svetovne vojne bilo komaj kaj več kot prazno hvalisanje. Jugoslavija Slovenije nikdar ni imela namena braniti. Slovenska zemlja je bila razdeljena med tri tradicionalne sovražnike Slovencev, slovenski narod pa obsodjen na fizično uničenje. To pa ne le od hitlerjanske Nemčije in Musolinijeve Italije, ampak predvsem od slovenske komunistične partije, seveda po vzgledu Moskve.

V mesecih, ko je okupator razseljeval cele vasi in okraje z Gorenjskega in Štajerskega po notranjosti Nemčije in streljal talce po slovenskih vaseh, pri čemer mu je zvesto pomagala slovenska komunistična partija s svojim terorjem, se je v Ljubljani porodila odrešilna misel za lepšo slovensko bodočnost: misel na samostojno slovensko državo.

Spočetka so se je oprijeli le maloštevilni univerzitetni študentje, predvsem iz kroga prof. Lamberta Ehrlicha in nekateri izobraženci. Zdelo se je pač za laze privlačna, utopična, nikdar uresničljiva, protijugoslovanska in zato izdajalska zamisel. Saj je politično vodstvo vkljub vsem katastrofalnim skušnjam skozi vso vojno vztrajalo na stališču "pravne kontinuitete Jugoslavije", v zdomstvu pa je še pred nekaj meseci zagovarjalo demokratsko ureditev Jugoslavije po zlomu komunistične diktature. Zagovorniki samostojne slovenske države so bili "neodgovorni" posamezniki. Ker smo Slovenci navajeni poslušnosti voditeljem, širjenje ideje samostojne Slovenije vse do zadnjega ni bilo lahka stvar. Spričo slabšanja položaja slovenskega naroda v domovini pa se je vendarle marsikdo zamislil nad negotovo bodočnostjo Slovencev v Jugoslaviji. Mnogi starejši so se spomnili poskusa raznarodovanja v diktaturi kralja Aleksandra po letu 1929, ko je bilo po zakonu prepovedano izjavljati se za Slovence ipd.. V sedanji Jugoslaviji se je načrtnemu zastavljanju slovenskega jezika v zveznih uradih celo v sami Ljubljani pridružil še problem več stotisočev priseljencev z juga, ki se (verjetno po navodilih, op.p.) nočejo priučiti slovensčine, kar bi po veljavnih zakonih bila njihova dolžnost; tako morajo Slovenci na svoji zemlji s temi priseljenci govoriti srbsko. To je pač eden načinov raznarodovanja.

Danes je v zdomstvu položaj že drugačen. Med starejšimi člani SLS se verjetno še najdejo taki, ki si zaradi vcepljenega spoštovanja avtoritete ne upajo javno izraziti svojega soglasja z idejo samostojne Slovenije, čeprav so sami zase o tem že trdno prepričani. Mladi slovenski rod, rojen že v zdomstvu, ki ni obremenjen z izvirnim grehom zidealizirane, slovenskemu narodu do sedaj dosledno vedno škodljive jugoslovanske ideje, pa nima pomislekov. Če je ohranil slovensko zavest in se čuti živega člana slovenske narodne skupnosti, mu je mar slovenske bodočnosti in to v samostojni slovenski državi. Med mladimi je takih lepo število, veliko pa je tudi brezbriznih in mlačnih, ki jih usoda naroda ne zanima in jim ni mar, kaj bo s Slovenci v bodočnosti.

V debatah o slovenski bodočnosti je mogoče slišati najrazličnejše ugovore proti možnosti in upravičenosti zahteve po slovenski državi. Marsikdo se razgovoru izmakne z opravičilom, češ: "To je politika; ta me pa nikoli ni zanimala." Drugemu se zdi, da nima smisla tratiti in izgubljati časa z nečim, kar je tako nemogoče kot zidati gradove v oblake. Tretji meni, da Slovenci nimamo ljudi, ki bi bili zmožni vladati lastno državo in je torej bolje, da smo podrejeni nekemu, politično bolj sposobnemu. Tudi se najde kdo, ki vprašuje, na kakšne razloge bi mogli Slovenci opirati svojo zahtevo po lastni državi. Govorimo torej o tem, o razlogih oziroma argumentih za slovensko državo!

Zakaj se slovenski narod poteguje za lastno državo?

1-Prvi razlog je zgodovinski. Zato, ker smo Slovenci prav ob vstopu v zgodovino že ustvarili lastno samostojno državo. Ni bila velika niti mogočna, toda bila je naša. Imenovala se je Karantanska Slovenija, direktna naslednica velike Samove slovanske državne zveze in je pozneje bila vključena (pod Otonom I. Velikim) v sklop svetega rimskega cesarstva nemškega naroda-Sacrum Imperium Romanum. Bila je vzor svobodne, demokratske države, saj so njene vladarje-kneze volili neposredno svobodni slovenski kmetje na Gosposvetskem polju.

2-Po svojem bivanju na sedanjem narodnem ozemlju smo Slovenci že poldrugotisočletje star narod in smo že stoletja kulturno na isti višini z največjim evropskimi narodi. Tudi zato imamo pravico do samostojne slovenske države.

3-Skozi vsa ta stoletja po naselitvi-do današnjih dni-strnjeno prebivamo na isti zemlji; naše razmerje do sosedov je vedno bilo miroljubno. Vedno smo svojo zemljo samo branili pred pohlepom močnejših sosedov. Ta naša zgodovinska karakteristika je pač dovoljno jamstvo, da bomo v samostojni slovenski državi to svojo stoletja staro politiko tudi v bodočnosti nadaljevali.

4-Dokler ne bo Slovenija samostojna država, bodo njeni veliki sosedje vedno v sporih za oblast nad slovensko zemljo, ker leži na prehodu s severa na

jug in z zahoda na vzhod, prav v srcu srednje Evrope. Kot samostojna država z mednarodnim priznanjem bi Slovenija bila članica organizacije Združenih Narodov. Poglavitna dolžnost te organizacije pa je ravno skrb za mir med narodi, preprečevanje kakršnegakoli nasilja močnejših nad slabotnimi, zlasti pa nad malimi narodi oziroma državami.

5-Kot narod (celo sedanja jugoslovanska zvezna ustava za sedaj Slovencev še ne odreka samostojne slovenske narodnosti, saj jim priznava celo "nacionalno suverenost") imamo po mednarodno-državnopravni teoriji in praksi iste pravice kot vsi drugi narodi na svetu, veliki ali mali, torej imamo tudi pravico do državne samostojnosti.

6-Po istih mednarodnopravnih zakonih imamo pravico do lastnega slovenskega mednarodnega zastopstva in neposredne udeležbe pri vseh mednarodnih forumih.

7-Do lastne slovenske države imamo pravico tudi zato, ker smo načelno nasprotni kakršnikoli obliki imperializma, kolonializma in političnih hegemonij. Znova moramo poudariti, da smo po prvi svetovni vojni, s takozvano "osvoboditvijo" surov germanski imperializem zamenjali s še bolj surovim in brezobzirnim jugoslovanskim oziroma srbskim, ki nas tlači še danes, obenem se pa sklicuje na solidarnost delavnega ljudstva Jugoslavije.

8-Tudi gospodarski razlogi govorijo v prid državni samostojnosti Slovenije. Ves čas svojega obstoja je jugoslovanski jug gospodarsko izžemal Slovence, ki pa so vkljub svojemu majhnemu številu prebivalstva in sorazmerno manjši gospodarski zmogljivosti dajali v belgrajske blagajne težke milijarde za žulji slovenskih delavcev prigaranih gospodarskih presežkov. Iz tega moremo sklepati, da bi slovenski narod mogel živeti v izobilju, če bi ves njegov denar ostajal na slovenski zemlji, če bi vse te milijarde služile izključno le napredku Slovenije, kar bi bilo logično, pa tudi pravično.

9-Za mednarodno trgovino, ki brez nje danes niti največje države ne morejo živeti, ima Slovenija svoje slovensko morje s slovenskimi pristanišči in slovenskim ladjevjem, ki pa bi brez belgrajske osrednje kontrole danes moglo biti še neprimerno večje.

10-Politična odločitev za samostojno slovensko državo je sad dolgoletnih izkušenj življenja v skupni državi z "bratskimi" narodi. Te izkušnje tako iz prve kot iz druge Jugoslavije pa so slovenski narod pripeljale do prepričanja, da bo vsaka Jugoslavija zdaj in vedno neživljenjska, umetna tvorba, ki za Slovence pomeni smrt njihove narodne individualnosti ter zastoja kulturnega in gospodarskega razvoja.

11-Odločitev za slovensko državo je utemeljena tudi v priznanju pravice do samoodločbe narodov; nekateri jugoslovanski narodi so se že pred svetovno javnostjo izrazili za uveljavljanje te pravice in je prišel čas, da tudi mi to storimo!

Jasen pogled v bodočnost

Predvsem si moramo biti na jasnem, kakšno bodočnost želimo za slovenski narod! Gre za čisto preprosto vprašanje, ali naj se slovenski narod tudi v bodočnosti zadovolji le z večjo ali manjšo mero kulturne avtonomije, o čemer pa seveda ne bo odločal sam po svojih predstavnikih, ampak mu bodo obseg njegove "kulturne avtonomije" določali neslovenski predstavniki v razmerju s celotnim številom prebivalstva v državi! Tak je bil in je še namen zloglasnih skupnih izobraževalnih jeder, ki pomenijo smrtno obsodbo slovenskega jezika in s tem tudi slovenskega naroda. Spričo takega položaja je odločitev velikanske večine Slovencev doma in po svetu jasna: bodočnost slovenskega naroda bo zavarovana edinole v samostojni slovenski državi!

To je bila ob njenem nastanku in je vse do danes ideja neodvisne Slovenije, tista ideja, ki je narodu potrebna ne le za vsakdanje brezciljno življenje, ampak ona, ki iz nje črpa potrebno življenjsko silo in notranjo moč za svoj naravni razmah ne le znotraj obstoječih in do danes nam vedno vsiljenih državnih mej, ampak tudi navzven, do zadnje peči zemlje, koder še zveni slovenska beseda in živi slovenska narodna zavest. Kajti narod, ki se zapre sam vase in si zavestno zapraja pot do svoje ekspanzije, si sam zapira vrata v lepšo in varnejšo bodočnost.

Soočenje mladih slovenskih generacij z bodočnostjo

Samo po sebi se razume, da gre za bodočnost Slovencev kot naroda. Ti mladi rodovi polagoma prevzemajo vodstvo v svetu-in tudi doma- in imajo v primeri s starejšo generacijo privilegirani položaji. Tu gre predvsem za zdomstvo. Starejši rod je bolj ali manj obremenjen z jugoslovansko preteklostjo, ki mu kali položaj v bodočnost. Mladi, že v zdomstvu rojeni slovenski rodovi pa nimajo nobenih, ne strankarskih, ne političnih, ne diplomatskih, ne narodnostno pogodbenih, ne kakih drugih obveznosti, ki bi jih ovirale pri svobodnem razpravljanju o slovenskih problemih. Zato lahko na podlagi naravnih logičnih postavk pridejo do znanstveno utemeljenih zaključkov, do katerih bi jim ves čas komunistične diktature bila pot zaprta. Tako pridobljeni zaključki in dognanja jim lahko služijo kot vodilo pri ustvarjanju modernega slovenskega narodnopolitičnega programa, ki naj bi nas iz sedanjega balkanskega "bratskega" objema pripeljal končno v lastno državno samostojnost.

To pomeni, da je slovenska zdomska mladina-ker jo imenujemo slovensko, predpostavljamo, da je narodno zavedna- predvsem poklicana za delo na političnem področju, t.j.k pripravljanju slovenske države. Predno pa se bo resno predala temu delu, se mora najprej otresti vseh ovir, ki segajo še iz preteklosti v sedanjost. Zavzeti pa mora tudi objektivno in za bodočnost slovenskega naroda koristno stališče nasproti dejanskim stanjem, ki so nastala po letu 1945 in se slovenski narod prej z njimi nikdar ni soočal.

Glavna ovira, ki otežkoča delo za samostojno slovensko državo, je že sam spomin oziroma misel na Jugoslavijo. Za slovenski narod ni važno, kakšna je današnja država: ali komunistično-imperialistična, ali kraljevsko-čarsijska, ali SLS-ovsko zidealizirana; glavno je, da ni nikdar več ostvarljiva. Vedno je namreč bila velesrbsko-imperialistična in zato slovenskemu narodu sovražna in njegovemu obstoju nevarna. Aleksandrovo unitaristično integralno jugoslovanstvo, ki smo ga mi na lastni koži občutili in skupna izobraževalna jedra, ki jih komunistična Jugoslavija hoče vsiliti poveljnemu rodovom, so zadosten dokaz za to. V obeh primerih bi slovenski narod moral umreti, da bi mogla Jugoslavija v ne tako oddaljeni bodočnosti obstojati kot država enega samega, jugoslovanskega, dejansko pa le srbskega naroda. Kajti politični cilj enotnih izobraževalnih jeder je etnične oziroma narodnostne meje srbskega naroda raztegniti v

srednjo Evropo, iz razmeroma ozemeljsko majhne, zgodovinsko in zemljepisno balkanske Srbije ustvariti Veliko (srednjeevropsko) Srbijo. Toda prej morajo Slovenci izginiti iz zgodovine, se pravi, iz časa in prostora.

Zato nam je potreben slovenski osvobodilni program. Vsi dosedanji programi, ki so nam bili predloženi v zdomstvu za našo osvoboditev, so ostali na pol poti: zadnji cilj jim je bil otresti se komunistične diktature, kakor da bi Slovence tlačil edinole komunizem. Vse do pred kratkim še ni bilo govora - vsaj ne uradno - tudi o naši osvoboditvi izpod Jugoslavije; obstoj te države je bil nedotakljiv, tako za komunistične voditelje doma kot za zdomske starejše politike v emigraciji.

Prav gotovo izvedba nekega programa nikdar ni lahka stvar, zlasti še ne, če je tako zelo revolucionaren kot je to ideja samostojne slovenske države.

Prvi pogoj za zmago neke ideje je, da jo ljudje poznajo, spoznajo za koristno in izvedljivo oziroma dosegljivo in so pripravljani za njeno uresničenje ne le delati, ampak tudi žrtvovati se in trpeti, če in kadar je potrebno.

Če je torej že sama misel na Jugoslavijo oziroma kakršenkoli obzir do nje ena največjih ovir za našo načelno in dejansko odločitev za slovensko državo, je drugo, kar nam za tako veliko delo še manjka, skupna, trdna, vsenarodna idejna fronta, za katero bi mogli zbrati vsa sredstva in vse sile, ki so za to potrebne. To bomo pa dosegli le, če se bomo iztrgali iz dosedanjih ozkih mej našega miselnega sveta. Odvreči moramo, in pustiti v preteklosti vse naše za nas karakteristično pretehtavanje razlogov in oklevanje, kadar gre za narodno politiko. Naši sedanji problemi so v precejšnji meri posledica naše neodločnosti v preteklosti. Le če bomo naše misli sprostili in se predali svobodnemu razmišljanju o naši narodni bodočnosti, se bomo sčasoma mogli približati življenjskim resničnostim in se za vse primere, ki jih svetovni razvoj postavlja pred nas, znali dokopati do logičnih zaključkov in argumentov za uspešno soočenje z njim.

Ena izmed življenjskih resničnosti je naš vsakdanji stik z našo neslovensko okolico, z neslovinci, med katerimi smo se pred desetletji naselili. Niti za poedince niti za slovenski narod tega dejstva ne moremo vzeti kot tragičnega, ampak ga moramo obrniti v našo skupno korist. Če smo do sedaj velik del krivde za naše neuspehe v mednarodnem svetu po obeh velikih vojnah, od katerih smo pričakovali svobodo, pripisovali odsotnosti imena "Slovenija" na evropskem zemljevidu, imamo zdaj priložnost pokazati se velikemu svetu z vsemi svojimi mnogimi odličnimi lastnostmi in zmoglostmi.

Sleherni poedinec naše skupnosti je kot Slovenec dolžan, je moralno obvezan, uveljaviti se kot Slovenec v državnih uradih, v tovarnah, v pisarnah, kjerkoli, povsod je dolžan priznati se za Slovenca ne pa za Jugoslavana. V mednarodnih forumih je to dolžnost SNO, če hoče zares biti vsenarodni predstavnik Slovencev v svetu.

Povojni val naše emigracije (po letu 1945), je bil spočetka trdno narodnostno in ideološko izgrajen. V letih bivanja med tujci moramo dopustiti morda kak odpad tako od narodne zavednosti kot od ideologije; velika večina pa je oboje ohranila in je dolžna oboje posredovati tudi svojim rojakom takozvane gospodarske emigracije, ki so padli v mreže rdečega režima v domovini, čeprav niso komunisti. Dolžni smo tudi tem rojakom idejo samostojne slovenske države prikazati kot edino pravilno smer v lepšo bodočnost Slovencev in edino zagotovilo njihovega narodnostnega obstoja.

Danes mnoge Slovence v domovini pa tudi v zamejstvu in zdomstvu čedalje bolj skrbi priseljevanje južnjakov iz južnih predelov države. Ti priseljenci se - razen Makedoncev in Albancev - nočejo učiti slovenskega jezika, k čemur so po veljavnih zakonih obvezani in morajo zato njihovi slovenski delodajalci in tudi drugi, ki pridejo z njimi v stik, z njimi govoriti v srbsčini. Take so vsaj novice, ki prihajajo iz Slovenije. Zdi se in smo tudi prepričani, da pri tem precejšnji del krivde pade na Slovence same. Olike in uslužnost spadata k dobri vzgoji, imata pa svoje meje. Spočetka, dokler se priseljenec ne priuči slovensčine, ni nobenega ugovora, če njegov gospodar in tudi drugi z njim govorijo v njegovem jeziku, saj je malo Slovencev, ki ne govorijo vsaj dveh jezikov. Če pa se priseljenec v primernem času noče naučiti slovensčine, je pa popuščanje napram njemu že dokaz občutka manjvrednosti domačina nasproti tujcu z juga. V takih primerih, ki jih je veliko, pa že moremo govoriti ne o olike in boljši vzgoji inč., ampak že kar o znanem slovenskem hlapčevstvu vsakemu, ki govori v drugem jeziku.

Slovenci imamo visok kulturni in civilizatorni potencial, saj že vsaj dve stolet in več korakamo vstrie z najbolj kulturnimi evropskimi narodi. Morali bi torej biti sposobni ta svoj potencial orientirati v svojo korist. Kulturno na nižji stopnji stoji narod polagoma, morda v stoletjih sosedstva, ali skupnega življenja, navadno brez nasilja sprejmejo kulturo bolj kulturnih in civilizatorno višjih gospodarjev ali sosedov. Priseljenci z jugoslovanskega juga so v Sloveniji gostje, gospodarji so Slovenci in je neverjetno pa, žal, resnično, da manj kulturni gost narodnostno, ali točneje, jezikovno ogroža gospodarja. Z nekoliko več slovenske samozavesti in s previdno in pametno politiko nasproti tem priseljencem, bi jih Slovenci v nekaj generacijah brez kakršnihkoli težav in brez vsiljivosti asimilirali. Iz zgodovine poznamo mnogo primerov take naravne asimilacije.

Z biološkega vidika gledano smo Slovenci že nekoliko star narod in bi nam priliv določene mere nove, drugačne krvi verjetno bil bolj v pomladitev kot pa v nevarnost za biološko smrt. S tega stališča gledano bi torej morali tudi priseljevanje z juga izrabiti v našo korist, ne pa se vdajati malodušju in hlapčevsko dopuščati, da nam manj razviti in maj kulturni sodržavljeni iste skupne države s svojo oholostjo in prepotentnostjo izrivajo naš jezik iz naših lastnih vasi in mest. Tako zadržanje do priseljencev z juga pravzaprav že dokazuje pomanjkanje slovenske samozavesti.

Mnogi Slovenci, tako doma, v zamejstvu in zdomstvu, zlasti taki, ki nikdar niso imeli pomislekov priznavati se za jugoslovane, bi verjetno tak preobrat v odnosu do južnih priseljencev v Slovenijo imeli za nekak slovenski imperIALIZEM, torej greh, ki smo ga vedno očitali Srbom. V takem stališču Slovencev do priseljencev pa ni niti sledi za kakim imperIALIZMOM, ki vedno pomeni silo močnejšega nad slabostnejšim. Nasilno asimilacija smo trpeli Slovenci npr. v Avstriji (še danes jo trpimo!), v Italiji, na Madžarskem pa tudi v obeh Jugoslavijah. Načelo v svobodni slovenski državi, pa tudi že danes, bo naravna asimilacija, kar pomeni: če na slovenski zemlji bivajoč Neslovenec sam od sebe prizna, da s sorojcem kulturnih, moralnih, civilizatornih in drugih vrednot slovenstva pridobi več kot če bi ohranil svojo dosedanjo narodnost, je to le dokaz, da je vrednote slovenstva spoznal za višje in vredne, da je svoje doseda-

nje, neslovenske, zapustil.

Vprašanje je torej, ali ima ideja samostojne slovenske države po tolikih katastrofalnih skušnjah življenja v skupni državi z narodi, ki jih imenujemo "bratske" pa nam strežejo po življenju, še toliko življenjske sile in moralne moči, da bi se končno le opogumil in odločil za samostojno državno pravno politično življenje? Narod, ki po skoraj tisočpetsto letih zgodovine še nima stremljenja po svobodi, pač ni več resnično živ narodni organizem!

Po Kardeljevi komunistični frazeologiji smo Slovenci v rdeči Jugoslaviji bili povzdignjeni v kategorijo "suverene nacije", toda ta naša "suverenost" je vsebinsko tako revna in prazna, da se npr. avstrijski zunanji minister o pravicah oziroma o položaju slovenske manjšine na južnem Koroškem razgovarja z jugoslovanskim zunanjim ministrom v srbskem Belgradu, ne pa s "suvereno" slovensko vlado v Ljubljani. Iz tega bi logično sklepali, da je Slovenija v Jugoslaviji komaj toliko ali še manj samostojna kot otrok za materino kisljo. V mednarodnih forumih Slovenija še nikdar ni imela pravice govoriti v lastnem imenu, ker je že v prvo jugoslovansko državo SHS stopila kot del "jugoslovanskega naroda habsburške monarhije", ki se je hotel združiti s kraljevino Srbijo v novo državo. Srbi pa so ustvarjali Veliko Srbijo, ne pa Jugoslavije.

V tem članku je že bilo omenjeno, da bi prva in za sedaj poglavitna dolžnost in naloga našega skupnega vsenarodnega predstavništva - SNO - bila, da bi zahteve slovenskega naroda za bodočnost na primeren način predstavil mednarodni javnosti. Ni podatkov, da bi se to do sedaj v kakršnikoli obliki že zgodilo. Slovensko zdomsko politično vodstvo je namreč v svojih političnih odločitvah ali tako zelo previdno, da se v tem tako važnem vprašanju ne upa prenehati, češar mu nihče ne more šteti v zlo, lahko pa se tudi še ni povzpelo do spoznanja in prepričanja, da smo Slovenci že davno zreli in sposobni za samostojno državno življenje, čeprav naši sosedje in naši južni gospodarji to dosledno zanikajo in odrekajo, ker imajo od naše odvisnosti korist. SNO bo moral zahtevo po samostojni slovenski državi pred pristojnimi mednarodnimi forumi uradno formulirati ter jo zgodovinsko, geopolitično, mednarodnopravno, skratka vsestransko z vsemi dosegljivimi in logičnimi argumenti podpreti in utemeljiti. Z narodi sedanje jugoslovanske državne zveze, ki prav tako kot Slovenci, stremijo in delajo za svojo samostojnost, pa bi moral vzdrževati le toliko in takih zvez, kot je to za dosego našega cilja potrebno.

Organizacijo bodoče slovenske države bi morali že zdaj pripravljati izvedenci in strokovnjaki iz različnih področij javnega življenja, npr. pravniki, gospodarstveniki, znanstveniki, vzgojitelji - profesorji itd.. Izdelati bi morali osnutek bodoče slovenske ustave in tudi drugih temeljnih zakonov, kar bi vse narod moral s tajnim glasovanjem odobriti, odkloniti oziroma predlagati spremembe, predno bi ustava in zakoni dobili dokončno formulacijo.

Nekaj pripomb za zaključek

Kot narod smo Slovenci bolj previdni kot predrzni. Niti drzni nismo vedno. Zato mnogokrat ne upamo glasno izraziti svojega mnenja, da "se ja ne bi komu zamerili!" Vendar pa smo med drugo svetovno vojno vsemu svetu pokazali, česa smo zmožni, kadar so v nevarnosti vrednote, ki so nam svete. Zakaj torej mnoge navdaja malodušnost, kadar je govora o samostojni slovenski državi?

Je nekaj razlogov za tako zadržanje. Danes je že sleherni prebivalec planeta prepričan, da je svet razdeljen na dve interesni področji, kjer med sabo tekmujeta dve največji in najmočnejši svetovni velesili. Tudi je večina ljudi prepričana, da se ne zgodi nič, češar ne bi dopustili ti dve velesili, kar bi sicer prišlo do oboroženega spopada med njima. To pa bi pomenilo konec življenja, kot ga sedaj poznamo.

Medvojni britanski ministrski predsednik Winston Churchill je na nekem sestanku med štirimi velikimi v Moskvi, sovjetskemu diktatorju Stalinu baje skrivaj stisnil v dlan papirček, kjer je bilo napisano samo 50/50. Šlo je baje za delitev Jugoslavije; vzhodna polovica - menda do reke Drine - bi spadala v sovjetsko področje, zapadna pa v anglo-ameriško. Do delitve Jugoslavije ni prišlo, ker je bil Tito bolj lisjak kot oba "Velika", zato ta država še danes životari seveda z ameriški "demokratski" dolarji, ki že desetletja vzdržujejo komunistično diktaturo. Zaključek: tako stanje bo po mnenju politikov trajalo tako dolgo, dokler se na Balkanskem polotoku ne spremenijo odnošaji med Zapadom in Vzhodom, med USA in ZSSR. Pričakovati od USA, da bi zlahka pristale na popravke evropskega zemljevida, npr. na razkosanje Jugoslavije in ustanovitev, recimo, Hrvaške in Slovenske države in morda še kake druge, bi danes bilo zelo tvegano in malo verjetno. Treba je namreč poznati in razumeti ameriško pojmovanje svobode. Po zadnji svetovni vojni so se USA po sporazumu z ZSSR v Potsdamu dosledno in strogo držale načela "status quo" na evropski celini, kar je bilo v nesporno korist edinole Sovjetski Zvezi, da je mogla v miru utrditi svoj v vojni razširjeni imperij, kar niti nekdanjim carjem ni nikdar uspelo. Toda to še ne pomeni, da bi USA vztrajale pri istem načelu, če bi v kateremkoli kotu Evrope, npr. na Balkanu, ki je še vedno "sod smodnika" - kot je vedno bil - nenadoma izbruhnil požar. Na Balkanskem polotoku je še zdaj, ob koncu 20. stoletja, veliko nerešenih sporov: med Bolgarijo, Grčijo in Srbijo za Macedonijo; med Srbi in Albanci za Kosovo, ki je v srednjem veku bilo središče srbstva, danes pa je po večini prebivalstva albansko po narodnosti in muslimansko po veri; med Bolgari in Romuni za del Dobruđe; med Grčijo in Turčijo za Tracijo. Glede Macedonije se že dolgo sušlja, da je ZSSR voljna podpreti bolgarske zahteve proti Srbom in Bolgarijo pri Solunu razširiti do Egejskega morja, ki je zaliv Sredozemskega morja. Če bi sedanjo grško Macedonijo s podporo Sovjetov dobili Bolgari, bi ZSSR tako po kopnem prišla do toplih morskih pristanišč, kar je že dolgo želja Sovjetov; tudi nekdanja carska Rusija je vedno silila na Sredozemsko morje.

Načelo "status quo", ki se ga USA po drugi svetovni vojni ravno v Evropi tako zvesto oklepajo, tudi ni vedno tako absolutno veljavno, kot se iz sedanje- ga zadržanja USA napram Jugoslaviji zdi. Iz zgodovine vemo za primere, ko ga ravno USA niso spoštovale, ampak so se odločile za priznanje dejanskega stanja. Ko so katoliški Irči proti koncu prve svetovne vojne postrili svojo borbo za državno neodvisnost od Vel. Britanije, so se USA s pogodbo obvezale Vel. Britaniji priznati vojaško zasedbo irskega otoka. Ko pa je Ircem leta 1919 le uspelo otresti se angleškega gospodstva in razglasiti samostojno irsko republiko, so USA brez obotavljanja med prvimi priznali Irsko kot samostojno državo. Gotovo so se v severnoameriškem State Departmentu spomnili, da so se njihovi predniki v 13 severnoameriških kolonijah leta 1776. tudi z orožjem uprli svojemu vladarju, angleškemu kralju Juriju III. in z uporom dosegli svojo državno neodvisnost.

Nadaljevanje na str. 8

Ali je bil pisatelj Finžgar komunist?

V družbi je nanestal pogovor to vprašanje. Mnenja so si bila tako nasprotna, da se mi je zdelo potrebno, da iz izposojene knjige "Izbrana dela - VII, del", ki ima naslov "Leta mojega popotovanja" povzamem, ka je napisal o sebi pokojni Finžgar.

V odstavku "Gozd" (338.stran), kjer opisuje razmere doma po razsulu Jugoslavije, pravi naslednje: "Tako po razsulu jugoslovanske vojske so nekateri vojaki pribekali v gozde. Po vsej Sloveniji. Tja jih je pognala skrb, češ kaj bo z nami? Od vojske smo zbežali, doma nas kot vojne begunce utegne zajeti tuja oblast in nas ali kaznovati ali vtakniti v vojsko med Nemce ali Italijane. To so bili dobri ljudje in postali so po starem izročilu skrivači. Bile so to le majhne skupine po trije, po pet, malokje kaj več. Po bolj zakotnih vaseh so si kupili ali izposilili toliko, da so se preživljali. S temi vred se je priklatilo v gozd tudi nekaj delomrznih in zločinskih tipov. Ti so opravljali svojo staro obrt in z grožnjami vdiral v hiše, celo po Ljubljani in zahtevali hrano in denar. Ko sta pa okupatorja začela ljudi zapirati, izseljevali in ubijati, je gozd zelo oživel. Posamezni in v združbah so od povsod iskali zavetja in rešitve v begu pred okupatorjem. Doma so vsa vodstva strank zbegana zborovala in niso vedela ne kako in ne kam. Edino Komunistična partija je takoj spoznala položaj in jasno spredvidela, da vsi ti skrivači brez organizacije in vodstva ne pomenejo nič. Vodstvo Partije, ki je bilo skrito v Ljubljani, se je naglo povežalo z jugom; začelo je pošiljati svoje ljudi v gozd, da so zbirali in organizirali reztepena skrivače. V Ljubljani so ustanovili Osvobodilno fronto. Oskrbeli so ilegalni tisk in z neverjetno spretnostjo in drznim pogumom ustvarili trdno povezanost vseh, ki so bili pripravljeni za boj z okupatorjem. Ljubljana se je nevidno, podtalno razživela. V njej je mrgolelo italijanskehga vojaštva in policije, obdana je bila z žico, a vkljub temu so vagoni živili, orožja, hrane, sanitetnega materiala vozili pomoč OF v gozdu. Res so mnogi plačali to delo z življenjem, a v primeri s tisoči delavcev jih je bilo malo. Prav tako se je navdušilo mnogo podeželja, ki je žrtvovalo hrano in obleko za osvobodilno vojsko".

Kot vidimo upokojeni župnik in pisatelj Finžgar skoraj z navdušenjem opisuje delo komunistične partije in po njej ustanovljene OF. Kot duhovnik bi pa lahko vedel, da je bilo več kot 70% podeželja proti "osvobodilni vojski", čeprav so prav ti "belčki" oskrbovali to vojsko, ker je pač s silo, grožnjami, požigi in streljanjem kradla ljudem hrano in obleko. Terenci - pristaši OF - so prav malo žrtvovali; v glavnem so grabili za sebe in istočasno ovajali partizanom njihove nasprotnike. Na isti strani je glede naših politikov in posredno glede Vaških straž in Domobranstva napisal sledeče:

"In kaj nekdanje slovenske politične stranke: stara liberalna, mladin JNS in najmočnejša SLS? Brez konca je bilo posvetovanj. Pametni in pošteni so se trudili, da bi se strnil ves narod v boj za osvoboditev. Dobro hoteči možje niso uspeli. Stara zagrizenost je poznala samo "prvo in zadnjo besedo-oblast" (Ivan Cankar). Rajši so sprejeli orožje, obleko in denar od okupatorjev za boj zoper brate Slovence. To je v slovenski zgodovini najbridkejši črni madež, ki ga noben izgovor ne more izbrihati. Razumljivo je trdno krščansko prepričanje, razumljiva kapitalistična usmerjenost, nerazumljiva in po vesoljnem svetu obsojena pa je drznost, da sežeš po orožju smrtnega narodnega sovražnika za boj zoper svoje brate. To je bolečina vseh boječih."

Še živeči bivši politiki lahko to spoznajo, da so bili nespametni in nepošteni, kajti "dobro hoteči" možje" so bili edinole oni, ki so bili v komunistični partiji in v OF. G. župnik ni vedel ozir, ni hotel vedeti, da so prav zločini KP priklicali v življenje tako Vaška straže kot pozneje Slovensko Domobranstvo Res smo od "Belcebuba" sprejeli orožje vendar za to, da smo se borili proti rdečemu "Satanu" in ne za "voj zoper brate Slovence". Proti "Satanu" torej, ki je hotel uničiti vse svoje idejne nasprotnike. Seveda tudi komunisti niso bili "čistejših" rok, saj so prejeli orožje, hrano, obleko, itd. od zahodnih kapitalistov, torej od svojih največjih idejnih sovražnikov, že prej pa od okupatorjev samih.

Na 345. strani pisatelj Finžgar opisuje, kako je bilo po zlomu Italije: "Od 8. do 11. septembra so Italijani vnovič, še hrupneje po krahmah in uradih s pijačo praznovali zrušenje svoje vojske. Nemci so odprli takoj po prihodu vse bloke. Iz Ljubljane so ljudje drli množično v partizane... Zato sta se menda zglasila tisti čas (14. sept. 1943) pri meni dva partizana in me vabila v gozd. Odgovoril sem: Ne pojdem

Predobro mi je znano trpljenje v gozdih. Mraz, prezebanje v slabi obleki, revna hrana, dolgi nočni pohodi skozi gozde. Za starega človeka to ni. No, vas v take napore ne bo nihče silil (sta rekla). Jaz pa bi hotel biti z vami. Da bi tiščal kje na varnem pri štabu, tega ne maram... Vem tudi prav dobro, da niso bili ljudje, obsojeni zaradi odpora zoper OF, samo likvidirani, tudi divje mučeni so bili nekateri pred smrtjo. Res se je marsikaj zgodilo po kriminalnih tipih, ki so se pridružili. Toda take smo neusmiljeno sodili in iztrebili (sta odgovorila)".

Sam pravi v nadaljevanju, da se je po tem obisku razneslo po Ljubljani, da je komunist. Ker ni bilo drugih prič, je jasno, da je to novico raznesla partizanska OF verjetno zato, da bi mu škodila, ker ni hotel v gozd. Finžgar seveda tega ni spoznal. Tudi tega ni hotel vedeti, da so med "kriminalnimi tipi", ki so mučili in likvidirali svoje nasprotnike bile tudi poveljniki partizanskih bataljonov in brigad, kot npr. zloglasni Daki in drugi, ki so se potem ponašali s temi dejanji.

Na isti strani omenja pisatelj tudi naše vojaške formacije:

"Nemci so "belim" pobrali najprej orožje. Toda "beli" so bili vztrajni in pretkani. Kmalu so bili v zvezi z Nemci; dobili so nove lepe uniforme, orožje in se povezali z okupatorjem. Na tisoče jih je bilo. Borbeni odredi "belih" so bili odlični (izjava partizana)".

Vkljub temu, da je živel v Ljubljani, Finžgar ni hotel zapisati, da so najprej obstajale "Vaške straže" in potem "Domobranstvo". Suženj

Buenos Aires

CIRKUS BREZ KRUHA je naslov važnega članka v nemškem tedniku v Bs. Airesu, namreč o zadnjem političnem zborovanju na majskega trgu. Svetovni in argentinski dnevnik so o tem poročali precej različno. Prezident Alfonsin je namreč sklical narod na "Plaza de Mayo", kjer naj bi množice z nastopom zavrgle domnevno revolucijo in izpričale odločno voljo braniti demokracijo. Taborenje je končno izvenelo bolj za novembarske volitve kot za napovedene cilje.

Po skoro 40 letih smo v Bs. Airesu že navajeni takih majskega zborovanj. Tudi prezident Perón in drugi izvoljeni ali samopoklicani njegovi nasledniki so domnevali in se večkrat varali, da je 100 ali 200 tisoč glav množica že argentinski narod, ki šteje 30 milijonov.

Argentincem že po tradiciji ugajajo taki nastopi. Zastonjske vož-

nje, nedelovni dnevi, ki jih radi podaljšajo, asado itd. so vedno pripomogli, da so sklicevalci vsaj nekaj dosegli v svojih določenih ciljih.

Prvi maj je v Bs. Airesu potekel v miru. Komunisti in še nekaj manjšinskih strank ter Montoneros so 25. aprila zapustili po Alfonsinovem govoru zborovanje, ker se niso strinjali z njim. Alfonsin je namreč kot Janez Peron pred 10 leti, ko je s trga pognal levčarske Camporavske montonere in favorce, pred množico potegnjal jasno črto med levico in desnico v svoji lastni stranki. Alfonsinovo srečanja z generali in admirali, pomirjevalne izjave poveljujočih ter napovedana srečanja predstavnikov vseh strank s prezidentom kažejo, da je že ubral drugačno taktiko in se hoče v svoji stranki znebiti kroga, ki je vodil stranko v čudno in tudi za prezidenta nesigurno okolje.

V Bs. Airesu med temi dogodki že dva tedna teče sodni postopek proti trem predstavnikom bivših vojaških vlad t. i. procesa. Inozemski časnikarji prisostvujejo sodbi v velikem številu.

Sko uslužen sedanjemu režimu, ki ga je za to tudi odlikoval, vse skupaj stlači med "belčke", vendar nas še kar pohvali, čeprav verjetno nerad.

Za konec pa pove na 350 strani še tole:

"Teda se je zares vse rušilo. Rusi so prodirali, od zahoda so napadale zavezniške armade, Hitlerja so ogrožali njegovi generali, naši osvobodilni vojski je od zavezniške deževale iz letal, obleka, hrana. Čas osvoboditve je v veselje zarjže žarel..."

Iz zapisanega si torej lahko vsak ustvari jasno sliko in izreče stvarno sodbo, kakšnih misli je bil kot človek pokojni župnik in pisatelj F. S. Finžgar.

Zanimive zaključke pa je napisal že preje na 104 strani: "Strankarska zagrizenost vodi nujno v diktaturo, da skrajne totalitarnosti, to pa je - kakor hočete - ali fašizem ali nacizem - vse pa je svojevrstno suženjstvo, vzgaja ljudi do strastne pripadnosti kake stranki ali pa do potuhnjene hinavščine. Tako diktatorstvo nujno rodi reakcijo, ki zahteva pretirano-popolno - svobodo. Taka svoboda pa vodi spet v anarhijo, v kaos... tudi slaba demokracija (je) boljša od diktature. Parlament - kakor je drag in večkrat zanič - je vzdignjena šiba, ki preti diktatorju in ga svari, nikar tako."

Te njegove misli bodo seveda večno veljavne, vendar pa tudi tu ni spoznal, (ali pa si ni upal napisati ali povedati, op. ur.) da je komunistem pravtako totalitaren, čeprav se skriva pod navidezno demokracijo.

Stane Buda

srečanjih je pokazal SDG neprijazno lice. Ko sva se zadnjič srečala na slavlju v čast msg. A. Oreharja, kamor je poslal tako izvirne steklenice s pristnim vinom, je ves vesel objela g. Bavda pa je ves vesel zatrdil: "Glejte no, zdaj smo skupaj enotno vsi za slovensko državo." Naj počiva dobričina v miru. (-erne-)

MESECA MAJA je obiskal Buenos Aires in Argentino ter različne poljske narodnostne skupine predsednik Ministerskega sosveta poljske begunske vlade dr. Kazimir Sabbat. Tukajšnji dnevnik si so mu posvetili veliko pozornost Dr. Sabbat je imel več pogovorov s časnikarji in jim pojasnjeval stališče 15 milijonov Poljakov po svetu do komunističnega režima v Poljski. Dve tretjini poljskih izseljenec živi v USA. Poljski glasovi so v tej veliki državi dosegli lepe politične uspehe in imajo v ameriški zbornici 16 poslancev in štiri senatorje. Po dr. Sabbatovi izjavi živi čez milijon Poljakov v Kanadi in v Franciji, mnogo tudi v Avstraliji, Nemčiji, Angliji, Brazilu in v Argentini.

Dr. Sabbat je zapustil Poljsko leta 1939 po izdajalski pogodbi ki sta jo sklenila Stalin in Hitler in si razdelila Poljsko. Kot poročnik se je potem boril na zavezniški strani v I. poljski motorizirani diviziji, bil v bojih v Normandiji in se bojeval do zadnjega proti osnim silam. Javnost in tudi druge narodne etnične skupine je presenetila dr. Sabbatova izjava o stvarni in direktni telediskatni zvezi poljskih političnih predstavnikov po svetu z domovino. Politik je zagotovil, da imajo redne zveze s svojo deželo in da je Sosvet poljske vlade v begunstvu redno poučen o dogodkih na Poljskem.

Odlični poljski predstavnik je med drugim izjavil: "Poljaki po svetu ne vplivamo nad političnim mnenjem na Poljskem, saj so naše zveze s Solidarnostjo iskrene in pomembne. Naše politično delo v svetu je v tem, da obveščamo svetovnih dogodkih in razvoju prav to vazno politično poljsko delo".

Dr. Sabbat je časnikarjem nato pjasnil razlike med begunsko in varšavsko vlado. Poljaki po svetu zahtevajo popolno svobodo. Komunistična vlada zatruje, da s svojo politiko ohranja Poljsko, Poljaki po svetu pa zahtevajo svobodo.

Zanimivo je dr. Sabbatovo stališče do generala Jaruzelskega, predsednika poljske vlade. Na vprašanje, če je Jaruzelski s svojo politiko proti svobodnim sindikatom rešil Poljsko pred sovjetsko invazijo, je predsednik Poljske begunske vlade bil odločen: "Ne. Ni branil Poljske!" Sabbat je to uslugu pripisal odločnemu nastopu prezidenta Carterja in papeža, ko sta v mesecu novembru 1980 v Varnostnem svetu v Združenih narodih jasno protestirala proti Kremeljskim namenom. Grožnje iz Moskve so se izničile, ker so zadele v odločilo in pomirjevalne Carterjeve besede. Zanimiva je Sabbatovo mnenje o komunistu Gomulki, ki se je raje odločil spreti s Hruščevom kot reskirati s množičnim uporom rusko invazijo.

Ob priliki tega obiska sem spoznal nekaj uglednih poljskih predstavnikov, ki so mi izročili odlično poljsko revijo "Kultura" ki izhaja v Parizu. Revijo priporočamo zlasti izobraženskim krogom. Revija prinaša tudi članke o jugoslovanski problematiki. (-erne-)

Kakšno bodočnost...

Nadaljevanje s str. 7

Ne moremo vedeti, na kak način se bo razšla sedanja jugoslovanska skupnost narodov in se reorganizirala v samostojne narodne države. Mnogi še danes trdijo, da se države vedno rodijo iz krvi; zgodovina nastanka sto ali več novih držav po zadnji svetovni vojni nasprotuje temu mnenju; mnoge med temi državami in državicami so se rodile brez prelivanja krvi.

Za gotovo moramo vedeti le, da bo jugoslovanske državne skupnosti prej ali slej konec. Ne vemo, kdaj se bo to zgodilo; morda kmalu, morda še dolgo ne. Medtem pa imamo vsi Slovenci, kjerkoli po svetu smo raztreseni, neizogibno dolžnost delati na tem, da bi slovenski narod oni zgodovinski trenutek - rojstvo samostojne slovenske države - dosegel ne s krvjo, prelito iz sovraštva do naših sedanjih tlačiteljev, ampak kot zaključek postopnega zgodovinskega razvoja. Čeprav bi ta trajal morda več generacij. Mnenja smo, da zgodovine ni pametno prehitovati ali celo izsiljevati.

V razvoj k samostojni slovenski državi smo se dolžni aktivno vključiti, vsak na svojem mestu, vsak s svojimi sposobnostmi in zmožnostmi. Oni, mladi in stari Slovenci, ki ob razpravljanju o slovenski narodni bodočnosti brezbrizno ali neverno zmajujejo z glavo, naj se zavedajo, da se umiranje prične s trenutkom, ko posameznik - pa tudi narod! - izgubi ali izda svoje ideale.

Za slovenski narod mora biti najvišji ideal njegova svoboda v lastni narodni državi. Brez aktivnega in vztrajnega dela za ta ideal si bo sam pisal smrtno obsodbo.

Glejmo, da se to ne bo zgodilo!

Tine Duh

ONTARIO
yours
to discover!

K važni odločitvi

Odbor Slovenskega državnega gibanja in konzorcija „Smeri za slovensko državo“ sta na seji 4. maja 1985, na predlog tajnice ge. Eme Kesslerjeve soglasno z urednikom g. Tinetom Duhom znova potrdila odborovo odločitev za združene konzorcije in uredništve „Slovenske države in Smeri“.

Prijatelje in aktiviste prosimo, da sprejmejo to odločitev, za katero se ne skrivajo nikakršna osebna ali različna gledanja in mišljenja, na znanje, z zagotovilom popolnega soglasja tudi v bodočem skupnem delu.

Souredništvo v „Slovenski državi“ v Argentini z g. T. Duhom na čelu bo z dosedanjimi sodelavci in z združenim konzorcijem zvesto tudi v bodoče sodelovalo - vse za okrepitev zdomskega utrjevanja slovenske državne misli in podpiralo vse slovenske organizacije, ki jih vodi ta velika ideja.

Za odbor SDG in konzorcij v Argentini:

Urednik Tine Duh (uredništvo)

Časnikar Slavko Skoberne (konzorcij)

Tajnica odbora SDG Ema Kessler

Odborniki: Jože Štefanič, Slavko Erjavec, N. Kožlar, Maks Dimnik

(Izvirna lista s sklepi bo ostala v tajniškem arhivu s lastnoročnimi podpisi).

Pojasnilo urednika bivše „Smeri v slovensko državo“.

Namestnica ravnatelja srednješolskega tečaja v Buenos Airesu, gđc. Miriam Jereb mi je 11. avgusta 1984, torej že pred 10. meseci poslala v objavo sledeči popravek:

Uredništvu „Smeri v slovensko državo“

Calle 105, No 4311

1653 Villa Ballester, Argentina

Spoštovani!

11. avgusta 1984

V letošnji majski številki Vašega lista je urednik „Smeri“ v pripisu k članku naslovljenem „O demokraciji med zdomci“ zapisal med drugim tudi tole:

„...to je potrebno, predvsem zaradi mlajših zdamskih Slovencev, ki te zgodovine sploh ne poznajo, v kolikor pa jim je podana v slovenskih šolskih tečajih, trpi na isti napaki kot vsa uradna zgodovina Slovencev in Jugoslavije v 20. stoletju, zlasti od Majske deklaracije dalje. Vsa zgodovina, ki smo se je učili doma in ki jo naša zdamska mladina sliši v slovenskih tečajih, je tendenčna, ni usmerjena v okrepitev slovenske narodne zavesti v naši mladini, ampak predvsem neke meglene, namišljene jugoslovanske, ki [...] nam bo škodovala, če našemu šolskemu pouku ne damo takoj [...] pristnega slovenskega duha“.

Ravnateljstvo „Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka“ se zaradi teh trditvev, sporazumno s celotnim profesorskim zborom, obrača na Vas z željo, da objavite v svoji prihodni številki naše jasno in odločno tole stališče:

1] Zelo primerno in v skladu z resnično časnikarsko etiko bi bilo ne posploševati očitkov tamkaj izrečenih, ki so - v kolikor bi bili mišljeni za naš tečaj - popolnoma nestvarni, neresnični, brez vsake podlage. Resnica je prav nasprotna in očitna tako za študente same, kot za njihove starše in za vsakogar, ki ga zares skrbi smer narodnostne in kulturne vzgoje, ki si jo je tečaj začrtal v samem početku in jo drži še danes. Sam urednik „Smeri“ dopušča v svoj list članke „ki smejo biti po vsebini ostrji“, zato ne bi bilo odveč, ko bi poimensko navedel tiste tečaje, katerim splošni očitki veljajo.

2] Ne more pa biti nobenega dvoma, da je implicite izrečena žalitev tudi na račun našega tečaja, ko zapiše urednik, da je „vsa zgodovina [...] ki jo naša mladina sliši v slovenskih tečajih tendenčna in ni usmerjena v okrepitev slovenske narodne zavesti v naši mladini“ in podobno. Prav bi bilo, da bi urednik navedel vire, dokaze in namene, ki naj bi jih imel za tako res tendenčno [to je, neresnično ali okrnjeno] informacijo. Take vesti pa prav gotovo jemljejo ugled našemu tečaju, čeprav lahko samo pri bravcih „Smeri“ zunaj Argentine. Zato tudi tale naša ostrja pritožba!

Prav lepo pozdravljamo!

Miriam Jereb, namestnica ravnatelja

Popravek objavljamo šele leto dni pozneje zaradi vsem znane okolnosti, da je „Smer v slovensko državo“ z omenjeno majsko številko 1984 prenehala izhajati in se pozneje združila s kanadsko „Slovensko Državo“. To veliko zamudo sedaj rade volje popravljamo. Poslani popravek pa objavljamo tako kot je bil sestavljen, brez kakršnegakoli dodatka ali komentarja.

Prišel mi je pa na misel stari latinski rek: „Erare humanum est, perdonare divinum“.

Upam, da je zdaj pravici zadoščeno!

Tine Duh, urednik za Argentino

Domovina, ti si jih videla

(Branko Rebozov, Bs. Aires 1985, za Slovensko Državo, ob 40-letnici množičnega pokola Domobranske vojske)

Pri nebu planine topijo se v soncu,
kot bilé bi iz srebrá in zlatá,
pod njimi, spodaj, po vsej domovini
se polja svetoča in gozdi zeleni bohôtijo
in reke so, kot bi v njih teklo srebró.

Nebeški pogled! Večni pogled domovine!
In jaz pa z razklanim srcem mislim na nje,
ki v sovraštvu so tujstva in zla oslepeli
in nanje, ki umrli za dom so in vero
in smrt je neznana ovila v temó.
in spet nanje, ki so morili, morili...

Vzdolž Save, Drave, Savinje in Mure,
na draveljskem mostu, predorom še prej Jesenic,
v ožrelju gradu škofjeloškega, Škófovih závodov
in téharskih množičnih-jam in groze, gorjá
in v dántevskih breznihih peklá Kočevskega Roga

Štirideset let pozneje...

Tu pod južnim križem je jesen. Topoli se obletavajo in visoko nad njimi krožijo galebi. V dolgih vijugah hite proti valovom Srebrne reke, pa se vračajo, kakor izgubljeni. Tu pod južnim križem je maj in jesen. Prav je tako; če bi bila pomlad...

Padali so, kakor oveneli listi topola.

Štirideset let. Spomini, ki bolijo, bi morali umreti, pa z vsakim majem močnejše zažive.

Vabijo me spet v Teharje, v Hrastnik, Škofjo Loko, St. Vid. V Kočevskem Rogu iščem brezna, kamor je padel ves bataljon, vsi bataljoni. Kamor so z bombami zasuli ves transport ranjencev, pa žene in dekleta in otroke - Moj Bog, vsi, ki smo nosili Tvoje znamenje, smo bili sojeni na pogin.

Ko grebem po spomnih, me zaustavljajo vprašanja: Zakaj? Kako je mogoče?

Rad bi se jih ognil, pa so se mi vklesala v lobanjo.

Zakaj se nismo v celoti pridružili prvi naši gverili v Gorjancih? Dali bi možnost mesta vsem narodnjakom. V partizanih bi ostala le peščica prepričanih komunistov. Ne bi bilo treba za barikadami stražiti naše vasi."

„Zakaj Ljubljana ni čula, ko se je rušilo turjaško zidovje?“

„Zakaj ni bilo ob koncu povezave z ostalimi protikomunističnimi silami: Srbskimi dobrovoljci, četniki, Vlasovci, Kozaki, Poljaki?“

„Zakaj smo za ceno prehoda preko Drave, odložili orožje pred našimi neprijatelji, (da ne rečem sovražniki!)“

„Zakaj ni bataljon prostovoljcev ostal pred Dravo (v gozdovih) za morebitno potrebo zaščite razoroženim in civilom?“

„Kakor je mogoče, da smo na vetrinskem polju verjeli lažnjivim obljubam ljudi, ki so z nami postopali, kot z ujetniki?“

„Zakaj tolika skrivnost o vedno močnejši sumnji vračanja, tudi v vrstah vojaškega poveljstva?“

„Zakaj povelje za razbeg, ob ugotovitvi vračanja, namesto organizirana akcija prostovoljcev, za rešitev prodanih?“

„Zakaj? Kako je mogoče?“ Vprašanja se vsiljujejo, kakor očitki."

„Pusti, nikar. Dopolnjeno je!“ Mi je nemo zamahnil z roko Selanov Polde, (borec Rupnikovega bataljona, ki je v napadu streljal vedno stoje) ko sem ga v Teharjih nagovarjal, da udarimo, naj počaka, ko se je že uvrščal za pokolj.

Dopolnjeno je!

Domobranci ne več, tudi partizanov ni več. Ostali so komunisti in njihova tiranija nad narodom - krvav, samotni pečat slovenske zgodovine.

Kar nas je še preostalo iz tistih apokaliptičnih dni, bi si morali oviti bodočo žico okoli teles, da bi nas vedno spominjala, da smo bili pred 40 leti bezpravne, gole številke pred grobom. Da smo ostali že tik žrtvenika, pripravljeni na največjo žrtev ljubezni, za Boga, narod in domovino.

Ni se nam „posrečilo“, da smo ostali živi. Niti ni naša zasluga modrosti, da smo dosegli svobodo.

Bog je hotel in naju ohranil, tebe in mene, toda z določenim poslanstvom!

Da terjava pravico, za naš narod, z zgledom pravičnosti!

Da braniva resnico naše borbe za naš narod in čast pobitih bratov, z besedo resnice!

Da oznanjava ljubezen, z dejanji ljubezni in bratstva!

Tako bomo potrdili naš vzrok borbe, proti krivici, lažem in sovraštvu!

To troje združimo v mogočen obelisk - ne sredi Ljubljane - v velikem svetu, na grob zvestobe mrtvim junakom!

Ivan Korosec

VOŠČILO!

Danes slavi 60 rojstni dan zaveden slovenski gospodarstvenik Vinko LEVSTIK. Iskrene častitke in še na mnoga leta! Ob tej priliki mu iskreno častitam za njegov veliki korak, v prid slovenskega gospodarstva na Goriškem, ko je kupil največji in najlepši hotel v Goroci, Palace Hotel. Končujem z voščili in željami za še mnogo let uspešna gospodarske in narodne podjetnosti med goriškimi rojaki, katerim pripadam!

Njegova sodelavka Irena Pahor
Rim, 13. julija 1985

trohnijo mladeniči tisoči, tisoči —
o cvetje iz polj in hrasti z gorá! —
sinovi in fantje in bratje — vsi vrli možjé,
z lavorikami mučenja venčani snijo svobodo,
in kot bi iz črnih grobov kipeli jasmini,
opojno diši še to stran širnih morjá.

O, domovina, ti si jih videla, zrla vanje ponosno,
ko so pojoč odkorakali proti divjemu severu,
neustrašni, strumno, s prezirom do smrti,
kot proti azijskim Perzijcem šli so nekoč
z Leonidom na čelu nesmrtni Špartanci.

Umirajoči na kupih strmeli so v zmago,
kot bil bi poraz! Pomladne rodne noči,
zanamcem sporočajte smrtno hropenje in klice!
Viharji, neurja! Pregriznite njihove žične vezi!
Doklér bodo živeli kjerkoli Slovenci,
se z grozo spominjali bodo te rododomorije,
ko skupaj zbesnela nad nas sta demón in sovrag.

A vsi so že zvedeli, vsi vedó, ves svet vé,
da ni bil bahávi in poraženi Jersej!
Čuj, vse Atene kričé in v Šparti preklinjajo vsi,
da bil je navadna propalica - Efiált!
Šele potem so v obroču azijski morili, morili.

Ob štiridesetletnici vetrinske tragedije

(Spominska svečanost na Orlovem vrhu)

Dragi rojaki!

V čast mi je, da smem govoriti prav za 40 letnico naše narodne tragedije. Večkrat sem bil že tu, a letošnja proslava ima še poseben pomen. Štirideset let je v življenju naroda dolga doba, še daljša so ta leta za tiste, ki se trudimo ohraniti vsebino in resnico tistih krvavih dni. Vsak dan je imel svojo bolečino, svojo žalost, tudi kri... morda prav malo skritega upanja za tiste, ki se nismo nikoli podali... le sonca za prodane bataljone tedaj ni bilo.

Včeraj je bilo 40 let, odkar smo sestradani, pretepeni in opljuvani hodili zadnji mars od Škofje Loke do Št. Vida in bili pahnjeni v kot vrta, ker v Zavodih za nas ni bilo več prostora. Zvedel sem, da je bilo tisti dan v poslopju natrpanih 16 tisoč ljudi: domobranci, starcev, žena in otrok, vsi „zločinci in izdajalci lastnega naroda.“

Danes je poteklo 40 let, kar mi je France Rigler tam na vrtu zaupal, da je tu strašno in da je od več kot dva tisoč domobrancev 1. transporta ki so pred enim tednom prišli sem iz Loke, verjetno ostal sam ali morda dva, vse druge so že odpeljali v Kočevje „na delo“. Videl sem tudi, da je bila košata lipa zjutraj brez listja, ker so ga ponoči pojedli jetniki. Koliko je bilo pa pretepanja, groženj, strahu in trpljenja - to se opisati ne da. To je samo bežen spomin na tiste, ki so bili tako srečni, da smo ostali zunaj in imeli vsaj zrak. Stokrat hujše je bilo po sobah, ne samo v Št. Vidu, ampak po celi Sloveniji, ki je bila spremenjena v eno samo veliko taborišče brezpravnih ljudi.

To je bil res tisti veliki čas, katerega je napovedal pokojni škof Jeglič. Ta čas je zahteval velike ljudi, ti veliki značaji so bili naši mučeni bratje - domobranci, in drugi, ki so z njimi trpeli in umirali za idejo miru in svobode. Pravzaprav ni čas naredil naše brate velike, ne, oni so s svojo zvestobo Bogu in narodu do konca naredili tisti čas velik.

Dostikrat premišlujem tiste dni, vidim ljudi, ki so takrat živeli, trpeli in umirali, ter vse to, ljudi in čas primerjam z nami 40 let pozneje. In me je strah, ne mrtvih, ampak nas, živih. Mnogi kot slepci drvimo s svetom pa ne vemo, kam gremo in ne pomislimo na konec. Vedno manj imamo časa, da bi vsaj včasih pogledali nazaj in se kaj naučili iz značajev tistih, ki so vse dali za lepšo bodočnost preživelih. Poznali so laž komunizma, zato so se uprli, vedeli so tudi, za kaj so umirali. Ko so bili do smrti izmučeni, niso vračali sovraštva, ampak so vdano sprejemali žrtev, ki jim je bila določena. Ko so jih dolžili izdajstva in zločinov, so molčali in tudi krivične obsodbe sprejemali v spravo za vse, kar v našem narodu ni bilo prav. Mladi smo takrat mislili, da je bilo vse prav in lepo, imponiralo nam je, ko so nas imeli za Marijin narod, pa je vendarle bilo tudi veliko senc in trnja, bilo pa je prikrito. Večina naroda ni vedela za razlike in trenja med našimi ljudmi, zato so znali biti edini v borbi in žrtvovanju; saj še spomnimo na besede iz zadnjega transporta: kamor so šli drugi, tja gremo tudi mi! Prepričan sem, da je takrat neka nevidna moč od zgoraj vse nagnila k spoznanju, da mora biti njihova žrtev popolna, zato se smrti niso bali, ampak v tistem pričakovanju odpuščali vsem in vse, tudi tisti zadnji strel in smrtno rano.

Res, veliki časi so zahtevali velike ljudi, dobili pa so jih v slovenskih domobrancih. Večina od njih so bili preprosti in tako predani veliki borbi za narodni obstanek, da tudi po izdaji niso mogli razumeti zločinske igre, katere žrtev so bili. Jasno so vedeli, da gredo v smrt, a želeli so samo to, da bi kdo povedal narodu in svetu, kaj se je z njimi zgodilo. Upam, da je tistih nekaj, ki nismo bili vredni, da gredo do konca, ali pa smo bili izrani kot posebne priče tistih dni, dobro izpolnili svojo dolžnost do mrtvih soborcev. Slovenski narod ve, da so bili domobranci junaki, kakršnih prej v vsej svoji zgodovini ni imel in jih slovenska mati najbrž ne bo rodila nikoli več. Ko je škof Rožman zvedel za ta krvavi obračun, je v veliki duševni bolečini zaklical: „Zdaj se za slovenski narod ne bojim več, ko ima toliko mučencev!“

Od tistih dni so odšla v večnost že štiri desetletja. Rdeči oblastniki so prepričani, da bo revolucija šla v zgodovino, kot jo oni uče, narod pa bo počasi pozabil na vse, kar so mu pripravili pod krinko OF. Uračunali so se, ker večni Gospodar ni dopustil, da bi bile tolike žrtve pahnjene v prepade in bile za vselej pozabljene. V partiji so se pokazale razpoke, ker teža zločinov je bila prevelika. Prvi se je oglasil Kocbek, ki je v strahu spregovoril o Kočevskem Rogu, toda spregovoril je. Pozval je k narodni spravi in nakazal tudi pot, rekoč: „Prvo dejanje narodne sprave je priznanje te krivde, te naše velike krivde!“ Kaj je dosegel? Razdražil je partijo, da je še bolj zaupila o „zločincih“, med nas pa poslala svoje plačence, ki še danes širijo vabo o pozabljenju. Toda kamen obračuna je bil sprožen in ga ne bo ustavil ves aparat partije, ker narod zahteva zgodovinsko resnico o revoluciji. Zadnje leto jih je vedno več (nič zato, če imajo partijske karte), ki vidijo moralni, socialni, gospodarski in politični polom „novega reda“, čutijo praznino, ki posameznike in ves narod peha na rob obupa, za to iščejo pot iz te dileme. In vsi so prepričani, da je bodočnost naroda samo v narodni spravi. Narodna sprava pa ni v iskanju krivcev v drugem idejnem taboru, ampak v priznanju lastnih zločinov, postavitve spomenika vsem žrtvam, tudi domobrancem, množična grobišča pa naj postanejo sveti kraji, kamor bo narod romal in se spominjal pomorjenih. To je velika obsodba partije, še toliko bolj usodna, ker so te besede iz naše bele Ljubljane. Brez dvoma smo pred velikimi pretresi, kajti narod znova zahteva pravico do življenja, hoče zvedeti svo resnico in že zahteva kazen za veliko krivdo partije. Mi k temu dodajamo samo tole: Hočemo narodno spravo, a ta mora sloneti na priznanju zločinov in kesanju. Brez teh dveh prvin: sprave biti ne more.

Kaj pa bomo o vsem tem storili mi, da bomo vredni dogodkov, ki se bližajo? Le pogledjmo okoli sebe. Veliko nas je še, jutri se nas bo zbralo še več. Naša mladina še čuti slovensko, v njej je še volja živeti za višje ideale. po naših družinah se še moli in Bog nam ni prazna beseda... kjer so pa te svetinje, tam je luč, ki sveti v bodočnost. Pramen te luči je v Clevelandu, tudi v Torontu še gori, še svetlejši je v Argentini. Vse te lučke, ali pa naj bodo samo iskre po krajih, kjer žive naši ljudje, bodo nekoč zagoreli v mogočen kres slovenstva, tistega slovenskega rodu, ki ga doma uničujejo in ubijajo, a noče umreti. Rešili ga bomo, če bomo to hoteli. Reševati naš rod pa ni dolžnost samo tistih, ki smo šli skozi revolucijo, ampak nas vseh, tudi vas mladih.

Ob spominu na 40 letnico pokola slovenskih domobrancev še posebej pozivam mladino, da svoje narodnosti ne zavržete. Mi odhajamo, na vas pa je, če bosta slovenska pesem in beseda v svetu preživela in še naprej dajala upanja našim bratom in sestram doma. Nocoj, ko so srca mehka in glas drhti ob spominih, prosim vse: Bratje, bodimo v en cilj zagledani, kakor so bili eno naši domobranci! Lahko izbiramo različne poti, toda cilj mora ostati jasen in samo eden. Ne glejmo na stvari, ki nas ločijo, ampak na idejo ki nas druži! Tudi se ne pustimo speljati na stranpota: kdor stopa v stran - odpada, in kdor išče sebe, kjer bi morali graditi kot en mož - podira. Bodimo ponosni na naše pomorjene brate in sestre, in verujmo, da bo iz nedolžno prelite krvi vstal boljši svet in resnična svoboda. Za 40 letnico njihove smrti spet strnimo naše vrste in obljubimo, da bomo še naprej zvesto na mrtvi straži domovine, dokler ta ne bo svobodna. Tako bomo izpolnili obljube, ki smo jih dali njim, ter dokončali boj, ki so ga oni začeli.

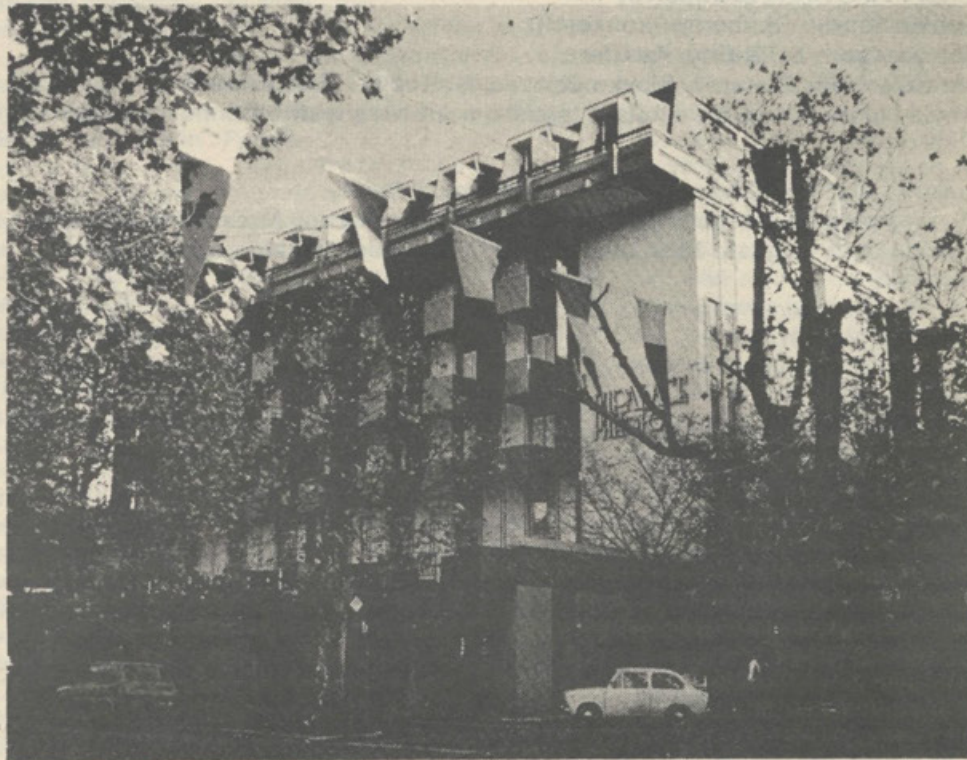
S. P.

Potujete v Evropo?

PH-PALACE HOTEL, Corso Italiana 63

34 170 GORIZIA-GORICA, Italy: Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I
Vam nudi na pragu domovine vsa tisto, kar si zdomec želi, ko se vrne v Evropo. Hotel sam je največji in najlepši v srcu Gorice in na najlepši ulici. Ima 75 sob ali ca 150 postelj, katere so najmodernejše opremljene, kopalnica, barvna televizija, radijski sprejemnik in klimatske naprave. Poleg tega ima še dve vstopni dvorani, eno večjo, in eno manjšo posvetovalno ali sejno dvorano in parkirni prostor. Hotel sam ima tudi restavracijo, vendar ni še zaenkrat v lastnem vodstvu. Dobrodošlico Vam bo zaželel sam LEVSTIK Vinko, ter Vam že sedaj kliče: DOBRODOŠLI!

Major P.H.Barre, ED
4150 West Hill Ave
Montreal Que
H4B 2S7 1-514-486-1619

25 May 85

Mr. Ivan Palcic
Secretary TABOR
224 Charlotte Street
Hamilton, Ont.
L8K 4V6

Dear Mr. Palcic

Your letter dated 16th reached me only on the 22nd., and I beg you to please accept my deep appreciation for your welcoming and generous invitation to visit you, and all of the others, for the period 14th to 16th June next.

Your letter prompted me to consult my papers going back to 1945, when our dear Dr. Valentin Meršol, as chairman of the Slovenian Refugee Camp, at Viktring, Austria, had occasion to write me, to December 1969 when your president Florjan Slak, of Virgil, Ont., wrote me at that time, and several letters from our dear friend Franc Grum, of Rochester, N.Y., Very best wishes to one and all.

The reading of all these letters cannot but recall the memories of the past, both sorrowful and joyous and to ponder on the future events awaiting those of us who, one day it is to be hoped, will witness a happier, if different, ending to all of this struggle. We must pass on the torch to younger unstained hands with such a mandate that will, hopefully, bring equality, freedom and happiness to all mankind upon this troubled world.

As much as I would enjoy seeing all of you again at the Geneva Camp and participate in your commemorations and join in your prayers in memory of those who have since our last meeting passed on, I most deeply regret being unable to do so. However, please be assured that on those days while you are there together once again, I shall pause in my daily tasks and join you in deep and reverent thoughts.

Also, I shall terribly miss the opportunity to meet again with Count Nikolai Tolstoy who impressed me as being a true gentleman, sincere in his endeavours, courageous in his outlook and a person who added profitably to my life's experience. May I prevail upon your generosity to convey my heartfelt salutations to him when he joins you on the 14th June next.

Most sincerely yours,

P.H. Barre

Potujčevanje slovenskih mest in Slovenstva nasploh...

V Kranju (to je resnično!) v nobenem lokalno zvečer po 9 uri ne slišiš slovenske govorce. Povsod le južni bratje in bratrance vseh odtenkov. Tako je povsod po vseh industrijskih mestih. V slovenske šole so s silo vrinili skupna jedra in slovenščini je odmerjenih borih dvakrat tedensko po 1 ura. Vse ostalo mora iti na račun južnih jezikov, a na

jugu se s slovenščino ne ubadajo. Tako imamo danes slovenščine po 4 ure tedensko le na slovenskih šolah v Trstu, Gorici in na Koroškem. Torej zamejci naj rešujejo matico. Pa se najdejo še med zamejci ljudje, ki ta sistem odobravajo. Seveda, ker živijo in so plačani od tam!

Komemoracije po Severni Ameriki

Slovenska javnost v zamejstvu je imela priliko prisostvovati in sodelovati pri sv. mašah in svečanostih, ki so se svršile v vetrijske cerkve, Torontu, Gorici, Milwaukee, Argentini, v stolnici v Clevelandu, Pristavi in Lemontu.

Seveda vse ni šlo brez zaprek. Ko so na Koroškem povabili ljudi k sv. maši v vetrinjsko cerkev, so levičarji protestirali. Vsi dobro vemo, kako rdeči reagirajo, ako jih javno predstavimo ljudem zakaj in kako so se oni za časa 2. svetovne vojne borili, in kakšni so njihovi cilji še danes. Bojijo se resnice, ker so navajeni samo na laži.

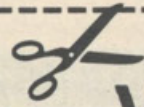
V Milwaukee se je vršila svečanost pod okriljem društva Triglav. Pevske točke, recitacija, pridiga g. rev. Goleta in govor g. ing. F. Gruma so bile zelo dobro izvedene. Spomnili so se vseh nešteti tisočev naših najboljših, ki so končali v jarmah Kočevskega Roga, Teharjev in drugih morišč.

V Torontu je bila cerkev Marije Brezmadežne skoraj pre-majhna za vse, ki so se zbrali 11. junija pri sv. maši, katero je daroval ob asistenci 4 slovenskih duhovnikov škof dr. Alojzij Ambrožič. Sledila je v cerkveni dvorani zelo dobro in času primerno izvedena spominska komemoracija. Dvorana polno zasedena je pazljivo sledila vsem točkam, petju, simboličnemu prikazu Kočevskega Roga, recitaciji in govoru g. dr. Antona Štuklja.

Na Pristavi pri Clevelandu se je kljub slabemu vremenu v soboto 15. junija zbrala lepa množica ljudi, da se udeleže proslave, ki se je vršila v dvorani. Večina je bila iz Kanade, bila sta pa tudi zastopnika iz Argentine in Avstralije. Vse je v redu uspelo, nagajal je pa dež, zato smo imeli več časa za razgovor. V nedeljo dopoldan je prišla povorka osebnih avtomobilov, okrašenih z ameriško in slovensko zastavo iz Clevelanda. Oči so se nam porosile, ker jih je bilo toliko kot še nikoli. Kamor si pogledal si videl automobile polne narodnih noš in nasmejanih obrazov. Poleg g. rev. Franceta Kosma je bil navzoč še Msgr. Baznik. Glavni govornik je bil Stane Pleško, ki je v svojem jedrnatem govoru podal svoje kakor naše misli o komunizmu in zločinu ki ga je zadal slovenskemu narodu. Odpadel je govor grofa Nikolaja Tolstoja, na katerega smo vsi težko čakali, pa se zaradi potovalnih težkoč te spominske svečalnosti ni mogel udeležiti.

Ko danes pregledujemo vse te spominske svečalnosti in javne nastope, ki so se vršile ob tej naši 40 letnici, pridemo do zaključka, da naš narod odklanja komunizem in da ni in ne bo nikdar pozabil koliko je naš narod pred 40 leti pretrpel in koliko še danes trpi pod rdečim terorjem.

Z borčevskim pozdravom
Ivan Palčič

Vaša napotila za poštne pristojbine

V veljavi od 24. junija 1985

1 st CLASS LETTER	up to 30 grams	30-50 grams	50-100 grams
V Kanadi	34¢	51¢	68¢
Za USA	39¢	56¢	85¢
Mednarodna	up to 20 grams	20-50 grams	50-100 grams
	68¢	\$1.05	\$1.65

Za pisma težja kot 100 gramov in druge poštne uslužnosti dobite informacije na vašem lokalnem poštnem uradu.

POSEBNA DOSTAVA

Pristojbina za pisma: \$1.96 in prvorazredna tarifa. Ta je sprejeta in odposlana na najhitrejši način ter dostavljena v 12 urah, vsak dan v tednu, v velikih predelih. Seveda, mora biti oddana na poštnem uradu.

REGISTRIRANA POŠTA \$2.46 in prvorazredna poština. Vam da potrdilo, da ste oddali pismo (ali zavitek) in vam da potrdilo s podpisom prejemnika. Nudi zavarovanje za svoto 100 dolarjev, ki je lahko zvišana do 1000 dolarjev — proti posebni plačilu. Morate oddati na poštnem uradu.

Opozarjamo da pazite na to, kdaj vas obvestimo o poštinih uslužnostih in cenah.

Dobili bo ste kmalu kopijo o novih poštinih uslužnostih in novih poštinih pristojbinah po pošti. Ta navodila vam bodo služila za od dneva do dneva znavidili za vse poštne možnosti.

PRVORAZREDNA POŠTA ZAVITKOV

Na primer cena: \$7.32 za 2 kg težke pakete, od Montreala do Vancouverja. Za pospešeno hitrost, ki vključuje brzino in prihranek. Različne uslužnosti lahko dokupite za ceno zavarovalnine, COD, zapis, posebno zabeležbo in posebno dostavo.

POŠTINA ZA ZAVITKE

Napr. \$2.84 za 2 kg težki paket, od Montreala do Vancouverja. Za normalno odposlanje paketov in službi odpošiljanje paketov pride v poštev takrat če je prihranjanje stroškov važno. Zavarovanje, COD, in možnost zapisa je v tem slučaju možna. Teža paketov je lahko do 30 kg.

CANADA POST CORPORATION

KUBA

Dežela je zelo osamljena. Pridružitve vzhodnemu bloku je pomenila prekinitev vsake gospodarske povezave z Ameriko. Ekonomija je še pred revolucijo 90% odvisela od cene in produkcije sladkorja. Kot je bilo pričakovati, v ekonomiji ni bilo zadnjih 20 let pravega razvoja. Še v začetku so z vso silo poskušali dvigniti produkcijo sladkorja, kar pa ni uspelo. Še slabše je dejstvo, da sladkor na svetovnem tržišču nima dobre cene. Komaj se dobi za en funt 4 cente, dočim produkcijski stroški se vrte okoli 12 centov. S to ceno je Kuba strašno prizadeta, ker ne more priti do kakih pomembnih deviz. Preostane silna navezanost na Sovjete, ki plačujejo prvega zaveznika na zapadni hemisferi s 6 milijoni dolarjev na dan v formi daril, podpor in subvencij. Kuba deloma to poravnava s pošiljanjem vojakov v Angolo, Mozambik in Etiopijo. Ko moramo pohvaliti, da se je standard življenja nekaj dvignil za najrevnejši kmečki sloj in je dokaj bilo narejenega v zdravniški in vzgojni sferi vse drugo zgleđa primerno levičarski diktaturi. Večina hrane je na karte ravnotako precej drugega blaga. Havana, ki bi mogla biti Meka karibskega turizma, z morjem hotelov in nebotičnikov, je obstala v gradnji kot pred 20 leti, ker je povzročilo precej razpadanja stavb, ki jih ne popravljajo Turizem se je sedaj začel razvijati, toda ni pravega razmaha. Morje, lepa obala, povprečna hrana in ho-

teli enostavno ne zdrže konkurence Jamaica, Barbados, Nassau in Floride. Kanadski turisti so si edini, da je tam dolgčas, in običajno tako kot v vzhodnem bloku. Greš samo enkrat v življenju.

Še nekaj podatkov o revolucionarni pravici: od okt. 83 do maja 84 so radi opozicije režimu, oporečnike obsodili:

na smrt 131 oseb
od tega ustrelili 37 oseb
Zapornikov radi vere in vesti 390
Zapornikov obsojenih, ker so državi nevarni: 800.

Nedvomno si je sam Castro drugače zamišljal režim, ki ga je on ustvaril. Kot vsi drugi diktatorji je sedaj takorekoč postal ujetnik lastne revolucije. Verjetno bi rad spremenil mnogo stvari, vendar ker bi pri tem izpostavil sebe in tovariše nevarnosti izgube oblasti, tega ne more ali noče napraviti. **ZU**

Spominjali smo se..

SPOMIN NA VRNJENE: ko se režim ni vedel kam dati ob 40 letnici prevzema absolutne oblasti, je zatirana svobodna slovenska misel dala svojega duška za 40 letnico v preminogih spominskih prslavah. Naših vrnjenih se je spominjala emigracija v Argentini, Ameriki in Kanadi na množičen in veličasten način. 12. maja so se tudi v domovini spominjali vrnjenih. Metropolit dr. A. Šuštar je napisal za ta dan: „Spominjamo se

vseh onih, ki so med vojno in po njej izgubili življenje...“ Na Koroškem so bile 24. maja, na dan prvega transporta, dve maši: ena v Podgorju, kjer se je ta dan začela tragedija, druga pa v Vetrinju. 31. maja pa je bila v Vetrinju svečana maša, ki jo organizirala Mohorjeva družba, kjer je maševalo 7 duhovnikov in je imeli pomembno homilijo naš Vinko Zaletel. Bilo je prisotnih 100 ljudi, kar je za Koroške razmere lepo. Zaostala ni niti Primorska z dvema mašama in s primerno slovesnostjo, ki je bila po maši v Gabrjah, v hotelu Vinka Levstika, gostitelja, v najlepšem hotelu Palace v Gorici.

Novice iz SFRJ

Vrnitev dolgov. Ko si razne države, tudi komunistične, izposojajo denar na zapadu, se obnašajo tako kot odgovorni ekonomski partnerji. Sedaj, ko je cel kup držav v silnih težavah glede vrnitve, pa išče rešitve tudi izven rutinske poti. Posebno današnja Jugoslavija je glasna v tem, da jetreba najti kako drugo rešitev odplačevanja. Povdarjajo da enostavno tega bremena ne zmorejo. Tako je rekel S. Dolanc maja meseca v Poljani pri Prevaljah: „Odločnejše bomo zahtevali pravičnejši ekonomski red v svetu. Za to imamo pravico in dolžnost, kajti sedanji tokovi

kapitala spreminjajo svojevrstno vojno razvitih proti nerazvitim, saj gre samo za grobo izkoriščanje. Vse to deli ljudi na revne in bogate in tudi ustvarja nevarne kali za svetovne nemire, ki bi se lahko razplamteli v nesluteni razsežnosti.“ Dolanc v prostih besedah zahteva, da naj zapad odpusti dolgove, ako noče imeti „nemirov neslutene razsežnosti“. To je kaj čuden rezultat „pridobitve“ novega društvenega reda po 40 letih neomejene in absolutne oblasti! Ako bi šlo vse načrtih S. Dolanca, naj bi dolgove odpustili in gnili zapad naj investira še nadaljnje milijarde, da bo končno socializem Jugoslovanske sorte zadihal!

Gospod Vinko Levstik in njegovih 60 let

13. julija letos je LEVSTIK Vinko, zaveden Slovenec in hotelir iz Gorice v Italiji praznoval svoj šestdeseti rojstni dan. Na željo jubilejnika je bila darovana zahvalna sv. maša v idilični cerkvi župnije Gabrje pri Gorici. Mašo je daroval častiti g. Jurak, somaševal pa je g. Rigler iz domovine. Med mašo so mu prepevali Gregorski pevci. Po maši je bilo slavnostno kosilo v restavraciji njegovega hotela. Tu so se ob njem zbrali številni njegovi prijatelji, znanci in njegovi sorodniki iz domovine, ter njegovi hčerki in mu ob iskrenih željah izrazili zahvalo za vse, kar je v svojem življenju dobrega storil številnim Slovincem po svetu in v domovini, hrati pa mu tudi zaželeli, da bi mu bila tudi naslednja leta življenja zdrava in tako uspešna kot dosedanje. Res ganljivo in pretresljivo pa je bilo srečanje med njegovo 83 letno materjo in njim, ko mu je vsa srečna in s solzami v očeh, ki so izražala srečo nad življenjem sina, izrekala voščila ob istočasnem spoznanju, da bi mu lahko prav v tem trenutku doma in ob neznanem grobu prižigala svečko in se ga spomnila iz let, ko so še skupaj in srečno živeli pod krovom domače hiše na Hudem koncu.

Vinko LEVSTIK se je rodil dne 13. julija 1925 leta zanj v prečudoviti vasi Hudi konec. Ne daleč proč so še ruševine Starega Grada, klican Ortneški grad, z starinsko cerkvico, katera pa še stoji in je posvečena sv. Juriju. Tam so grajščakom morali kmetje delati tlako, in ko žival težko vlekl plug pri oranju navbreker so kmetje vzdihnili "... to je pa "hud konc". In ko so bila zgrajene prve hiše, je vas dobila ime: Hudi konec. Slednji krasi in dopolnjuje prelepa Slemena, nad katerimi kraljuje sv. Gregor. Rodil se je v skromni kmečki družini, ki je bila po skrbnem očetu in še živeči materi sposobna iz male kmetije in s trdim delom ustvariti pogoje za skromno, vendar pošteno, srečno in zadovoljno življenje. Osnovno šolo je obiskoval v osnovni šoli sv. Gregor, v kateri je bil rojen dr. Janez Evangelist Krek - duhovnik, in je bila šola tudi po njemu imenovana in katerega je njegova stara mati po očetu, Marjeta večkrat pestovala. Vinko je že v šoli pokazal izredno nadarjenost in zanimanje za študij, saj je zadnja leta končal vse z odliko. Vendar ga je oče v letih pred vojno zaradi pomanjkanja sredstev, največ pa iz razloga, ker ga je namenil za naslednika na domačiji, ni poslal v šole v Ljubljano, kamor si je zelo želel. Poleg kmečkega dela se je zaposlil še pri gozdnem podjetju svojega botra Oskar Kozlarja - graščaka v Ortneku.

Ko je leta 1941 zbruhnila vojna v Sloveniji, tudi njemu ni bilo prizaneseno. Čeprav še mlad in brez življenskih izkušenj in spoznanj, je živo občutil krivico, ki so jo naredili nad Slovenskimi narodom tujci, ko so mu vzeli svobodo in ga hoteli, kot nekoč v zgodovini, tudi sedaj podjarmiti in nad njim vladati. Kot mlad fant je že v prvih dneh sovražne zasedbe razmišljal, da bo potrebno nekaj storiti, da Slovenci zopet postanemo svobodni narod z že priborjenimi demokratičnimi pravicami in svoboščinami. Že leta 1942 v mesecu maju so ga italijanski fašisti zaprli kot talca. Njegova mladost, ga je rešila, da ni padel kot talec v skupini za bana Natlačena. Po nekaj mesecih so ga odpeljali v Gonars in končno na prisilno delo v Perugi. Ko se je po razpadu fašistične Italije z novimi spoznaji vračal v Slovenijo, je bil se bolj odločen, da se bo vključil tudi sam v borbo proti okupatorju, da bo Slovenija zopet postala svobodna in demokratična dežela. Še predno je prišel domov, je že našel svoje mesto v Gradniku in pozneje

Ljubljanski brigadi. Prepričan je bil, da je s tem nastopil pravi trenutek za borbo proti okupatorju. Ko pa je spoznal, da je borba proti okupatorju primarno revolucija proti vsem oblikam demokratičnega in svobodnega življenja in za nasilni prevzem oblasti, borba proti okupatorju pa drugotnega pomena, ni mogel kot globoko veren v katoliškem duhu in katoliški morali vzgojen človek, ostati v njihovih vrstah in zato je zavestno zapustil navidezne osvoboditelje. Zanj sta bila enopartijski Hitlerjev nacionalsocializem in stalinistični komunistični red, ki sta poteptala vse človečanske pravice in svoboščine enako zlo za Slovenski narod in zato se je tudi obema uprl. Še istega leta se je priključil domobranskim edinicam misleč in v prepričanju, da se bo v teh vrstah lahko kar najbolj uspešno boril najprej proti brezbožnemu in barbarskemu komunizmu in pozneje, ko bi napočil pravi čas, tudi proti nemškemu zavojevalcu in potujčevalcu. Kot slovenskega domobranca ga že v mesecu novembru 1943 najdemo v Velikih Laščah, kjer je junaško kril umik prvega decembra in se zadnji rešil z že goreče šole. Po porazu v Velikih Laščah, ga dobimo na posadki v Zalogu pri Škofljici. Zaradi bistrosti, hrabrosti in hitrega osvajanja vojaških veščin, je kmalu napredoval in postal sposoben vojaški starešina. Postal je domobranski vodnik. Po končani vojni se je umaknil skupaj z domobranskimi edinicami na Koroško v Vetrinje. Dne 29. maja je bil izdajalsko vrnjen v domovino v sklopu II. polka S. V. pod poveljstvom majorja Kunstlja. Tu se je začela njegova odisejaja, ko bi morala zaključiti - končati njegovo mlado življenje. Tu je še enkrat iskral prisotnost duha, ko je dal poveljniku predlog, da bi v večernem mraku na pohodu skozi sotesko Mislinje-Velenje napravi 2.200 pripadnikov Slovenske vojske udar na maloštevilno partizansko spremstvo, vendar in čeprav je bil od poveljnika predlog sprejet, so imeli ostali častniki pomislek, da bi se partizani maščevali nad njihovimi ženami in ostalim civilnem prebivalstvom. Razočaran in žalosten, da ni uspel s svojim predlogom, se je odločil sam za beg, vendar se mu je priključil še poveljnik, njegov namestnik ter dva druga častnika. Neopazno je dal povelje: sedaj ali nikoli. Beg je uspel brez streljanja. Po dveh

dneh so v hribih ponovno ujeli njega in njegovega namestnika. Namestnik je že čez nekaj minut skočil in se rešil z begom, pa čeprav je partizanska trojka streljala za njim. Posledica tega je bila, da so ga takoj obsodili na smrt in si je moral začeti sam kopati jamo, grob večnega bivališča. In v teh usodnih trenutkih je zopet ostal zvest svojemu bistremu čutu, s prisotnostjo duha, priključil v sebe demonsko moč in čudežno ob prisotnosti božje previdnosti ponovno uspešno, pa čeprav malo ranjen ušel, iz nezaključenega objema smrti. Po uspelem pobegu je končno prispel v Slemena, kjer je kmalu našel še druge nesrečneže s katerimi se je oborožen gibal po dolenskih gozdovih in šel celo pogledat v Kočevski Rog, kjersjo pobijali domobranci. Za 13. julij 1945 je srečno pripeljal večjo skupino domobrancev in dva civilista v Italijo. Tu pa so se začele razvijati njegove druge zmožnosti.

Svoboden, pa čeprav v tujini, je začel študirati gimnazijo, predvsem pa jezike. Postal je taboriščni tajnik v Senigalliji, kmalu za tem pa emigracijski officer pri National Catholic Welfare Conference. Ameriška katoliška dobrodelna ustanova, za pomoč beguncem pri emigraciji. Ves ta prosti čas pa je namenil izobraževanju in se kasneje zaposlil kot urednik v rimskem turističnem potovalnem uradu.

V letu 1959 je začel s hotelsko industrijo. Po izkustvih, ki si jih je pridobil v potovalnem uradu je uspešno vodil hotelirstvo v dveh njegovih hotelih Bled in Daniela. Predvsem v Bledu je dihala Slovenija. Po 25 letih njegovega hotelirstva v Rimu se je odločil, da proda v Rimu in kupi v Gorici na pragu domovine največji hotel Palace in na ta način podpre gospodarstvo zamejskih Slovencev v Gorici.

LEVSTIK je v svojem življenju dosegel mnogo in dokazal svoje sposobnosti. Vse kar je dosegel, je dosegel z lastnim delom in znanjem, ter mu ni bilo nič podarjenega. Postal je VITEZ Italijanske republike za zasluge turizma za italijanski narod. Poleg tega še 3 zlata plakete za dolgoletna udejstvovanja v provincijskih, nacionalnih in deželnih Zvezah Italijanskih Hotelirjev - saj je bil vedno izvoljen v vse Upravne Odbore. Ob vsakem srečanju z njim pa pove, kako rad bi vse to opravljal v svobodni domovini in ji tako

Slika predstavlja hotelirja in gospodarstvenika g. Vinka Levstika, napravljena v njegovi pisarni ob priliki 25 obletnice njegovega hotelirstva in 60 jubileja. Poleg 6 plaket (2 zlati plaketi in red VITEZA Italijanske republike, za zasluge v turizmu) je v ozadju še slika njegove 83 še živeče mame in njegov lastni portret na desni oboje delo akademske slikarke gospe Dore Plestenjak iz Slovenije.

pomagal v njenem gospodarskem, kulturnem in družabnem razvoju in napredku.

In na koncu naj v tem sestavku še povemo, da je Vinko LEVSTIK ves čas življenja v tujini ostal zaveden Slovec, ki mu je svoboda lastnega naroda največja družbena in moralna dobrina, in za katero se je tudi v bodoče pripravljen, ne z nasiljem ampak z demokratičnimi sredstvi bojevati.

Vedno je pripravljen upoštevati argumente in dejstva, ki jih ima že oblikovana v dejstvi in argumenti nasprotni strani. Pri tem pa ne pozna hinavščine, spletk in podtikanj. In zato, ker je velik demokrat in ljubitelj svobode, odločno odklanja, da se sedaj in v bodoče družbeni problemi razrešujejo nasilno, z revolucijami ali protirevolucijami, ampak z dogovori in strpnostjo. Pri tem pa naj ima in mora imeti ljudstvo tisto mesto in vlogo, da si bo samo zbiralo obliko oblasti in svoje predstavnike, ki bodo njihovega prepričanja. Zato si gospod Levstik ne želi maščevanja za vse kar so komunisti doma hudega storili in si tisto od druge strani, da mu po zagotoviti demokratičnih svoboščin doma zagotovi svobodno življenje v Svobodni Sloveniji. Zato g. Levstiku želimo, da tudi v bodoče ostane tako uspešen v svojem delu in življenju, ker se zavedamo, da to njegovo življenje ni namenjeno samo njemu, ampak vsem nam Slovincem doma in v tujini. ko se borimo za Svobodno Slovenijo, za prav tako in takšno, kakršno si je predstavljal naš pesnik Prešern!

Kot takemu Vinkotu kličemo:

Kol'kor kapljic toľko let,
Bog Ti daj na svet živet - v delu za Tvojo družino in - blagor Slovenskega naroda!"

Matjaž in prijatelji

Slovenija v Juliju 1985

